Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...найй 1921 оной ...н 21-һээ гарана. | № 116 (18439) | 1990 оной майн 20, воскресени | Сэн 3 мүн.

...СР-эй Арадай депутадуудай нэгэдэхи съезд

...ССИ ШЭНЭДХЭЛГЫН ...ОГОҺО ДЭЭРЭ

...й сэдьхэлээ ху- ...лэһые ойлгожо ...тэбэл, заседани- ...ин үдэрөө боло- ...зүбшэн хэлсэгдэ- ...дай оройдоол ...кт хэлсэгдэнэ. ...Кремлиин Ехэ ор- ...лжэлһэн РСФСР- ...депутадуудай нэгэ- ...дэрэ саг зуурын ...зүбшэн хэлсэгдэв. ...хуралдаанай ху- ...урим тодорхойл- ...ала документын ...парламентари- ...ыгдаа гэжэ мэ- ...нуудай депута- ...дэй түлөөлэгшэ- ...нэгэ проектые ...ээ. Съездэ бэ- ...миссиин бүридэл- ...нэгэдэхи комис- ...арадай депута- ...инень бэлдэһэн

...хоёр янзын рег- ...дэ дурадхагда- ...а, унжагайрһан ...най шалтагаан бо-

...аадажа» байха- ...социально-эко- ...байдал, тэрэнэй ...байдал, Верхов- ...Түрүүлэгшые һун- ...РСФСР-эй Кон- ...бүилалтануудые бо- ...үүдые оруулха ...асуудалнуудые ...эдэнь сагынь ...болохо гү?

...регламентые ...алгые унжагай- ...ылые ингэжэ тайл- ...аб,— гээд Морд- ...депутат Н. П. ...тэмдэглэбэ.— Юуб ...нно Соведэй бү- ...үүшынхиеэ пар- ...гдаһан депута- ...процент боло- ...съезд дээрэ ...ые баталан ...оньһо демокра- ...тэй байха ёло- ...найн хүн бүхэнэй ...инь ойлгосотой. ...ленна комплек- ...тухай асуудалые ...эн хэлсэжэ эхил- ...областиин «Геор- ...совхозой директор ...кин тэсэжэ ядан ...эн хэлсэлгын ун- ...пшаа тэрэ өөрын- ...одол хэлээ. Али ...эр микрофондо ...радаг депутадууд ...олонолнуудые хэ- ...нэгэ нэгэеэ, мүн ...ументнүүдые бэл- ...худэлһэн манай ...лнэгүй.

...Печора» гэжэ рай- ...редактор Е. Н. ...дээрэ үгэ үшөө ...ээшье һанана- ...найе юунэйшьеб ...һаань, шухала ...лэжэ болохоб. ...дээрээ парла- ...хүн туладаа һайн- ...жэшээнүүд дээ- ...абаха гэжэ шии- ...эриин ба регла- ...удалнуудаар гол ...удаарнабибди гэ- ...эн олохон ху- ...хэлэһые шагнан- ...өөрынхиеэ хэлэнэ. ...иимэ удаанаар ...эб гэһэн асуудал- ...офеев ендэр дээ- ...харюусаа. Съез- ...болоһон арадай ...зублөөнэй ба бэ- ...эгэй дурадхалнуу- ...ууд хэрэгсээнэгүй ...ээбэ. Документые ...лгэдэ зарим шу- ...харааде абтаа- ...орхой жэшээнүүд ...харуулаа.

...болгон съездын ба- ...зуурын гурим о ...үүлэгшээр һуу- ...закаов дурадхаба. ...өөбэ.

...заседаниин бого- ...олгын үедэ депу- ...-эй Верховно Со- ...гшэ А. И. Лукь- ...ожо, олон асуу- ...абяа. Россин Вер- ...эй бүридэлые үр- ...одол тухай хэлэхэ ...И. Лукьянов ингэ- ...бэ:

...идэлые нэгэ бага ...болохо ааб даа, ...ономинуудые яа- ...болохогүй. Хэр- ...гээ һаа, авто- ...түлөөлэлгэ үргэд- ...й. Тэзд энэзниие ...тон хүшэр байха. ...оведые дурадхаг- ...эгээрнь би орхи- ...дэ нэгэшье айм- ...ын үгы. Верховно ...лжэ, дүй дүршэл-

тэй болоходонь, удаадахи съезд дээрэ тэрэниие үргэдхэжэ болохо ха юм.

Союзна шэнэ договорой проект бэлдэхэ асуудалаар депутадууд һонирхобо.

Иимэ договорой ямар байхыень мэдэнэгүйб гэжэ А. И. Лукьянов тэмдэглэбэ. Энэмнай бүхы республикануудай договор байха гэжэ нэгэ зариман тоолодог, үгышье һаа, энэмнай республика бүхэнтэй баталагдаһан договор байха гэжэ нүгөөдүүл тоолодог. Союзай нэгэдэлгэдэ дэлгүүр, экономико гол үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Съездын нэрэ дээрэ ерэһэн олон тоото телеграммануудай тоодо Литвагай Верховно Соведһээ бэшэг абтаһан байгаа. Үглөөнэй заседаниин һүүлдэ энэ бэшэгтэ редакционно комиссиин бэлдэһэн харюуе баталан абахые депутадуудай нэгэнэйнь дурадхажа, съездын тэрэнэй удхые бүхы дээрэнь һайшаахада, «Демократическа Росси» блогой бүлэг депутадууд залһаа гаража ошоһон байгаа. Забһарлалгын һүүлээр депутат Н. И. Травкинай түрүүлэн үгэ абажа, энэ аягүй ябадалай шалтагаание тайлбарилжа эхилхэдэнь, зал альга ташажа, тэрээндэ үгэ хэлүүлхэгүйн түлөө депутадууд дуугаа үгэбэ.

Энэ асуудалые хаража үзэлгые хойшолуулхые түрүүлэгшэ дурадхаба. Россин Социально-экономическа байдал тухай элидхэл РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. В. Власов хэһэн байна.

Республикын политическэ бэеэ даанхай байдалые буруу һүргэһэн түбэй захиран зонхилолгын гуримһаа имагтал Россин федераци эгээн ехээр хохидоһон байна. Ниитэ гүрэнэй зорилгонуудые шиидхэхын тула Россин национальна баялигай горитой ехэ хубинь хэрэглэгдэдэг байгаа, мүнөөшье хэрэглэгдэнэ. Үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилдэг предприятинууд Россин экономикодо тон олон юм. Гэхэ зуура, хэрэглэмжын эд хэрэгсэлнүүдэй хубинь промышленна бүхы продукциин оройдоол дүрбэнэй нэгэ хубинь болодог. Хүгжэнги олохон оронуудай хэмжээнтэй сасуулхада, энэнь 2 дахин бага. Социальна хэрэглэмжэдэ хэгдэдэг гаргашануудай удельнэ шэгнүүрээр Россин Федераци союзна республикануудай дунда һүүлшын һуури эзэлдэг.

Экономическа ба политическэ бэеэ даанхай байдал хүсэдөөр олгоһон ушартал, республикын урда табигдаһан асуудалнуудые эрид даамайгаар шиидхэжэ болохо. Жэлэй эхинһээ хойшо 13 регион өөһэдөө өөһэдыгөө хүтэлбэрилхэ ба өөһэдынгөө мүнгөөр өөһэдыгөө хангаха гуримда ороо гэжэ тэрэ хэлэбэ. Ерэхэ жэлһээ бүхы республика шэнэ гуримда орохо байна. ССР Союзай болон Федерациин хоорондохи этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдые амяарлаха тухай хуулиин баталан абтахада, экономическа талаар бэеэ даанхай байдалтай болохо шэнэ арга боломжонууд нээгдэхэ. Россин байгаалиин бүхы баялигуудые, нөөсэлэгдэһэн экономическа, эрдэм-техникын ба сэдьхэл бодолой талаар бүхы нөөсэнүүдые хэрэглэхэ гээшэ Россин Федерациин эрхэ болохо ёһотой. Тиимэһээ бүри ойрын сагта РСФСР-эй Зөөри тухай хуули баталан абаха, союзна мэдэлэй предприятинуудые республикын мэдэлдэ шата шатаар дамжуулха арга оньһо зохёохо шухала.

Правительствын бэлдэһэн экономическа талаар бэеэ даанхай байдалай хараа шугамай проектын зарим зүйлнүүд тухай саашань үгэ хэлэгшэ тогтобо. Һиитэ гүрэнэй хэмжээ ябуулгануудта мүнгэ һомололгодо — ороной обороноодо, ниитэ союзна тодорхой программануудта, нөөсэнүүдые байгуулха союзна бюджедтэ мүнгэ оруулха талаар бүхы республикануудай удаан болзорой ниитэ нэгэн нормо хэлсээнэй үндэһөөр тогтоохо гэжэ дурадхагдана. Үйлэдбэрилэгдэһэн, ажаллажа олдоһон бэшэ бүхы юумэн республикада үлэхэ ёһотой. Мэргэжэлтэдэй тоолон гаргаһанай ёһоор, ингэжэ РСФСР-эй бюджет 40 шахуу миллиард түхэригөөр ехэ болгогдохо. Республиканска социальна шухала программануудые бэе-

лүүлгэдэ иимэ ехэ мүнгые зорюулжа болохо. Гадаадын экономическа ажал ябуулгын талаар өөһэдөө мэдээд асуудалнуудые шиидхэхэ гээшэ Россин бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлгын шухала шэглэл гэжэ А. В. Власов зааба.

Хүнүүдые эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, үргэн хэрэглэмжын эд бараагаар, гэр байраар, элдэб хангалгаар гэмгүй һайнаар хангаха, оршон тойронхи дайдые хамгаалха талаар социальна экономическа шухала асуудалнуудые, мүн республикын хүн бүхэнэй һанаае зобоодог бусад асуудалнуудые шиидхэлгэ тухай тэрэ тодорхойгоор тогтобо. Хүдөө ажахын продукци ехээр абаха асуудалые дайрахадаа, арадай ажахын аграрна сектортэй холбоотой экономическа харилсаануудай гуримые нэн түрүүн шэнээр хаража үзэхэ хэрэгтэй гэжэ тэрэ онсолон зааба. Удаань үгэ хэлэгшэ дэлгүүрээр гуримшуулагдадаг харилсаануудай гуримда арадай ажахые шэлжэн оруулха асуудалнууд тухай тогтоо. Тэрэнэй һанамжаар, энэнь экономикые һайжаруулха, общественые хүшэр хүндэ байдалһаа гаргаха эрхэ нүхэсэл мүн. Гэхэ зуура ажахы эрхилэлгын иимэ онол арга нэбтэрүүлхэ, хүн зоной, нэн түрүүн шадал багатай хүнүүдэй һуудал байдалые һайжаруулха найдамтай онол арга зохёохо асуудалые һайса бодожо үзэхэ эрилтэ-хүнүүд табина.

Хүн зониие худэлмэреэр хангаха, кадрнуудта шэнэ бэлэдхэл олголгые үргэнөөр эмхидхэхэ, Конституцяар хараалагдаһан ажаллаха эрхэ шэнэ эрхэ байдалда лаб хангаха ехэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ талаар республикын правительство худэлжэ байнхай. Тобшолон хэлэбэл, хүн зониие хамгаалгын республиканска ба регионально жасануудые байгуулха асуудал хаража үзэгдэнэ. РСФСР-эй эрхэтэдые социальна талаар хамгаалха тухай хуули Россин шэнэ парламентын хуулиин түрүүшын документнүүдэй нэгэниинь болоно шадаха гэжэ элидхэлшэ мэдүүлээ.

Россин соёл болбосоролые һэргээн хүгжөөхэ асуудалнуудта РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ ехэ анхаралаа хандуулаа. Тэрэнэй һанамжаар, соёлой материально-техническэ үндэһэ һууриие бэхижүүлэнгүй, тэрэнэй соёлой бүхы политикые эрид шэнэдхэнгүй, Россин оюун ухаанай байдалые һэргээхын аргагүй. Республикын оюун ухаанай талаар хүгжэлтын бата үндэһэ һууринь болохо соёл болбосорол тухай хуули ойрын ерээдүйдэ зохёон хараалбал, зүйтэй байха. Национальна харилсаануудай асуудалнуудта ёһотой демократическа ёһоор хандажал, Россин бүрин бүтэн ба ниитэ нэгэн байлгые сахижа болохо. Энэнь хадаа бүхы автономито байгуулгануудай бэеэ даанхай байдалые үргэдхэхэ, тэдээндэ адли тэгшэ эрхэ ёһотоор олгохо гэһэн удхатай.

Түбэй зургаануудтай, мүн республикануудай хоорондо һайн дуранай демократическа үндэһэ һуури дээрэ хэлсээнэй, экономическа ба бусад холбоо тогтоохо гээшэ союзна федерациие шэнэдхэлгын үг удха болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлбэ. Тиин ССР Союзай бүридэлдэ Россин дүүргэдэг үүргэ ба һуури тухай асуудал шэнээр табигдана. Дүүрэн засагтай, бэеэ даанхай эрхэнүүдтэй, дулдыданги бэшэ Росси адли тэгшэ республикануудай һайн дуранай холбоо лаб хангажа шадаха бшуу.

Россин Федерациин шэнэ Конституци, мүн тэрэшэлэн СССР-тэй договор баталха тухай шэнэ хуули зохёохо тухай арадай депутадуудай үүсхэлые дэмжэхээр. РСФСР-эй эрхэ уялганууд тухай хуули баталан абалга хойшолуулашагүй асуудал болоно.

Удаань РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ депутадуудай асуудалда харюусаһан байгаа.

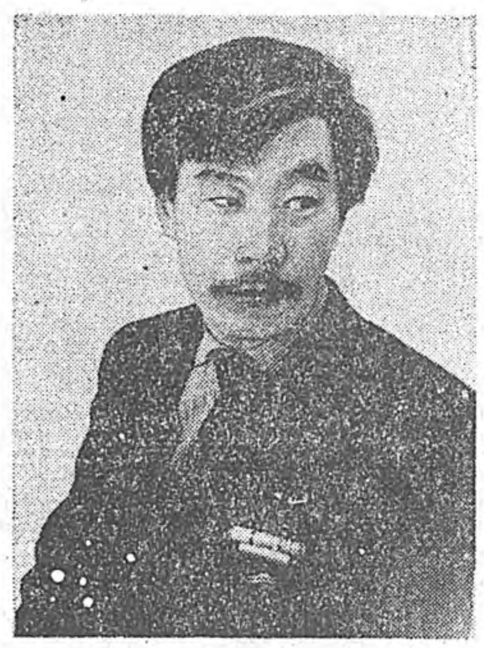
Үдэшын заседани дээрэ СССР-эй Президент М. С. Горбачев, СССР эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжков гэгшэд байлсаба.

Майн 19-дэ съезд худэлмэриеэ үргэлжэлүүлээ.

(ТАСС).

XII ТАБАН ЖЭЛ: *ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ*

ХАРЮУСАЛГАЯА МЭДЭРХЭ

Афганистанай халуун элһэтэ, лүнхэгэр хада уулата дайда мүнөө тон элеэр һанагдана. Ушарынь гэхэдэ, афган арадта интернациональна туһаламжа үзүүлэн, тэндэ аяар гурбан жэлэй туршада алба хэһэн байнаб. Олон юумэн тэрэ үе соо харагдаа, үзэгдөө гэшэ. Минии алба хэдэг мотострелково 181-дэхи полк Кабулда дүтэ байрлаад, душмануудай Баграм тээһээ добтолходонь, бута, һэмна сохидог байгаабди. Кабулда душмануудые дүтэлүүлхэгүй гэһэн зорилго урдаа табяад, тэдэнэй шэбээлһэн газарые тодорхойлдог, нюусаар табиһан минэнүүд ба снарядуудыень бэдэржэ олодог байгаабди.

Бидэ Афганистанай газар дээрэ олон сэрэгшэдээ алдаабди. Манай республикаһаа ошоһон хамта дээрээ 600 гаран хүн Афганистанда дайлалдаһан байна. Тэдэнэй нилээд олониинь дайнда унаһан, һурагүйгөөр үгы болоһоншье байха. Манай республикаһаа ошоод, алба хэжэ байһан Олейников, Деркун гэгшэд һурагүйгөөр үгы болоһон юм. Бэдэрэлгэ хэгдэжэл байдаг.

Би мүнөө Афганистанда алба хэһэн сэрэгшэдэй районно соведэй түрүүлэгшын орлогшын уялга дүүргэдэг дээрэһээ эдэ болон бусад баримтануудые һайн мэдэнэб. Афганистанда алба хэжэ ерэһэн 75 хүн манай Октябрьска районда тоологдоно. Тэдэнэр бултадаа арадай ажахын элдэб һалбаринуудта ажаллажа байдаг.

Афган арадта интернациональна туһаламжа үзүүлэн, совет сэрэгшэдые тэндэ дайлалдахыень эльгээһэн ябадалда та ямар сэгнэлтэ үгэдэг гээшэбта гээд һунгагшад намһаа оло дахин асууһан байха. Энэ хүшэр асуудалда эрид шанга, нэгэ янзын харюу үгэхын аргагүй гэдэгби. Эндэ олон хүнүүд зэмэтэй гэжэ тоолодогшье һаа, бүхы совет правительствые, СССР-ай Оборонын министерствые, партиин Центральна Комитедые гэмнэхэ гээшэ зүб бэшэ гэжэ һанадагби.

Афганистанһаа амиды мэндэ бусажа ерээд, нютагтаа амгалан тайбанаар ажаллажа байгшад жаргалтай хүнүүд гээшэ ааб даа. Мүнөө, илангаяа хубилган шэнэдхэлгын хуби заяанай шиидхэгдэжэ байһан үе сагта совет арадай, совет хүн бүхэнэй харюусалга улам дээшэлээ гэхэ байнаб.

Би Зүүн Сибириин түмэр зэмай Улаан-Үдын отделениин юумэ ашадаг ба буулгадаг дистанцида слесарь-заһабарилагшаар ажалланаб. Ажалнай нилээд ехэ ааб даа. Оронойнмай элдэб область, хизаарнуудһаа, хариин гүрэнүүдһээ түмэр харгыгаар эльгээгдэһэн бүхы юумэн манай «гарта» орожо, удаань саашань хүрэхэ газартань ябуулдаг байнабди.

Үдэр бүри олон арбаад вагонууд ерэжэл, ерэжэл байха. Тэдэ вагонуудаар эльгээгдэһэн эд бараа болон оньһон техникые саг дары буулгаха, ашаха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ гээд мэдээжэ. Томо, томо контейнернүүдые, элдэб эсын юумэнүүдые буулгажа, ашажа байхада, томо кранууд хэрэглэгдэдэг ааб даа. Бидэнэр эдэ крануудые заһабарилдаг слесарьнүүд гээшэбди.

Бригададамнай 8 хүн тоологдодог. Слесарь-заһабарилагшад соохоо намтай сугтаа ажалладаг Григорий Иванов, Юрий Грибачев, Александр Степанов, Александр Лагуманов болон бусад ажалдаа ехэл харюусалгатайгаар хандажа, оньһон техникээ саг дарыдань заһабарилжа, һаадгүй һайнаар худэлгэхэ гэжэ оролдоно. Эдэнэр бултадаа урагшаа һанаатай, ниитын худэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг нүхэд гээд хэлэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө ажал дээрэ үндэр бүтээсэ түйлаха гээшэ эгээн шухала асуудал мүн. Ажалай ашаг үрые дээшэлүүлхын тула оньһон техникэ хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэгдэхэ ёһотой. Энэ талаар, минии һанахада, үшөөл заха хизааргүй ажал урдамнай байна гэхэдэ, алдуу болохогүйл ха. Оньһон техникэ үргэнөөр хэрэглэжэ, бар хүсөөр хэгдэдэг ажалаа тэрэнэй «зээм дээрэ» тохохо байгаабди.

Манай дистанциин коллективэй ябуулжа байдаг худэлмэридэ иимэрхүү дутагдалнууд бии. Худэлмэришэн бүхэнэй өөрынгөө ажалда зохёохы ёһоор хандадаг, ухаалан зохёолгые, урлан нарижуулгые шухалын шухала зорилгонууд гээд тоолодог байбалнь, энэ талаар урагшаа алхам хэгдэхэ һэн. Жэшээлхэдэ, манай томо крануудые һайнаар ашаглахын тула хүнүүдээ хоёр халаанда худэлгэдэг болоо һаа яаха байгааб?

Эдэ болон бусад асуудалнуудые суглаан дээрээ табиха, үнэн зүбыень олохо арга боломжо манда бии. Хүтэлбэрилэгшын захиралта хүлеэжэ, өөрөө юушье хэхэеэ мэдэхэгүй хүн шэнги болоод, дуугай ябадаг үе саг үнгэрэн, һалажа байна. Тиигэхэшье ёһотой байгаа. Мүнөө хаа хаанагүй эдэбхи үүсхэл гаргаха, гүрэнэй зээридэ бодото эзэн ёһоор хандаха эрилтэ табигдаад байна гэжэ һананаб.

Улаан-Үдэдэ түрэһэн, Хориин райондо ехэ боложо тэнжэһэн хадаа «Ургэн һалбарыш, Улаан-Үдэмнай!» гэдэгби. Һунгуулиин 105-дахи округһоо Улаан-Үдын городской Соведэй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн 11 хүнэй тоодо оролсоод, байгша оной майн 12-то дахинаа дуугаа үгэлгын үедэ одоошье арадай депутадаар һунгагдабаб.

Намда, Улаан-Үдын городской Соведэй депутадта, түрэл Улаан-Үдынгөө экономическа болон социальна хүгжэлтые хурдадхахаһаа ондоо ямар зорилго байхаб даа?

Һунгагшад намда ниислэл хотоёо болбосон түхэлтэй болгохо талаар олон захяануудые үгөө һэн. Тэдэ захяануудые дүүргэхын түлөө оролдохоб. Һунгагшадай захяануудые дүүргэхэгүй һаа, депутадай нэрэ зүүжэ ябаһанай хэрэггүй гэжэ тоолодогби.

Намда, жэшээлхэдэ, хүнүүдэй олоор ябадаг газарнуудые асфальтаар хушаха, үйлсэнүүдээ ногооруулха, хүүгэдэй спортивна наадануудые үнгэргэхэ талмайнуудые түхеэрхэ гэхэ мэтын захяануудые үгөө һэн. Эдэ захяануудыень арга заатагүй дүүргэхэб гэжэ һананаб.

Нютагай Соведүүдэй үүргэ ба харюусалга улам ехэ болоно. Өөһэдөө өөһэдыгөө хүтэлбэрилхэ, өөһэдөө олоһон мүнгөөрөө өөһэдыгөө хангаха гуримда орохо үедэ Соведүүдэй үүргын саашадаа улам дээшэлхэ байһаниинь эли. Арадай депутат бүхэн арад зонойнгоо, һунгагшадайнгаа урда харюусалгаяа мэдэржэ, оронойнгоо ба республикынгаа экономико, соёлые хүгжөөхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ ёһотой гэжэ тоолоноб.

В. ПИЛЬЧИНОВ,
ВСЖД-гэй Улаан-Үдын отделениин Тайлсын үйлэдбэриин участогай слесарь-заһабарилагша, Улаан-Үдын горсоведэй арадай депутат.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИИН НЭГЭ МАНДАДТАЙ ҺУНГУУЛИИН ОКРУГУУДТА КПСС-эй XXVIII СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАДУУДЫЕ ҺУНГАХА ТАЛААР 1990 ОНОЙ МАЙН 16-да БОЛОҺОН ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй XXVIII съездын делегадуудые һунгалтын дүнгүүд тухай окружной һунгуулиин комиссинуудай протоколнуудые хаража үзөөд, делегадуудые һунгалга бүхы партийна арбан дүрбэн округуудта үнгэргэгдөө гээд КПСС-эй XXVIII съездын делегадуудай һунгалта үнгэргэхэ талаар областной партийна организациин комисси мэдээсэбэ. Дуугаа нюусаар үгэжэ съездын делегадуудые һунгаха һунгалта 1559 партийна эхин (эхин организациин эрхэтэй цеховэ) организацинуудта үнгэргэгдөө. Дуугаа үгэлгэдэ 42405 КПСС-эй гэшүүн хабаадаа гэхэ гү, али бүридэлдэ байһан гэшүүдэй 79,3 процентнь болоно. Партийна һунгуулиин 5 округуудта КПСС-эй XXVIII съездын делегадууд һунгагдаа.

1. Һунгуулиин Железнодорожно 1-дэхи округ — **Потапов** Леонид Васильевич, КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь.
2. Һунгуулиин Заводской 2-дохи округ — **Белоусов** Владимир Васильевич, Улаан-Үдын авиационно үйлэдбэриин нэгэдэлэй токарь.
3. Һунгуулиин Сэлэнгын 7-дохи округ — **Прокосов** Геннадий Игнатьевич, Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
4. Һунгуулиин Хяагтын 8-дахи округ — **Нуртынов** Владимир Фартович, Хяагтын районой Ехэ-Нугын совхозой директор.
5. Һунгуулиин Захааминай 10-дахи округ — **Саганов** Владимир Бизьяевич, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

Партийна һунгуулиин юһэн округуудта нэгэшье кандидат һунгагшадай хахадһаань олон дуу абажа шадаагүй. Тиимэһээ КПСС-эй XXVIII съездын делегадуудаар һунгагдабагүй. Эдэ округуудта дуугаа үгэлгэ дахинаа үнгэргэгдэхэ.

КПСС-эй XXVIII съездын делегадуудые һунгаха гуримтай зохилдуулан, удаадахи һунгуулиин округуудта эгээл олон дуу абаһан хоёр кандидадай түлөө майн 23-да дахинаа дуугаа үгэхэ гэжэ һунгуулиин окружной комисси шиидхэбэ:

Һунгуулиин Октябрьска 3-дахи округ

Белоколодов Николай Максимович — СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай эрдэмэй түбэй Естественнэ эрдэмэй институдай лабораториие даагша, Улаан-Үдэ хото.

Бороноев Афанасий Борисович — Н. А. Семашкын нэрэмжэтэ республиканска больницын хүүгэдэй лор отделениие даагша, Улаан-Үдэ хото.

Һунгуулиин Советскэ 4-дэхи округ.

Кушнарев Владимир Матвеевич —Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой электро-гагнууршан, Улаан-Үдэ хото.

Сандитов Дамба Сангадиевич — Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай кафедрые даагша, Улаан-Үдэ хото.

Һунгуулиин Общегородской 5-дахи округ

Коренев Александр Степанович — КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь, Улаан-Үдэ хото.

Пытин Иван Митрофанович — Буряадай АССР-эй Арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ, Улаан-Үдэ хото.

Һунгуулиин Мухар-Шэбэрэй 6-дахи округ

Гулгонов Валерий Енжапович — арадай депутадуудай Бэшүүрэй районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, Бэшүүр һуурин

Разуваев Амос Климович — Бэшүүрэй районой Бэшүүрэй совхозой директор, Шэбэртэ һуурин.

Һунгуулиин Загарайн 9-дэхи округ.

Булдаев Владимир Романович — КПСС-эй Загарайн райкомой нэгэдэхи секретарь, Загарай һуурин.

Найчукова Светлана Ивановна — Загарайн бройлерно шубуунай фабрикын директор, Бэрээнэй-Адаг һуурин.

Һунгуулиин Кабанскын 11-дэхи округ

Линхоев Леонид Базарович — КПСС-эй Кабанскын райкомой хоёрдохи секретарь, Кабанск һуурин.

Чебатков Николай Алексеевич — ВСТИ-гэй электрын элшэ хүсөөр хангадаг Мысовая станциин начальник, Бабушкин хото.

Һунгуулиин Баргажанай 12-дохи округ.

Алексеев Юрий Игнатьевич — КПСС-эй Хурамхаанай районой нэгэдэхи секретарь, Хурамхаан һуурин.

Базаров Вандан Бадмаевич — Эб найрамдал хамгаалгын Совет комитедэй ба эб найрамдалай фондын Буряадай отделениин түрүүлэгшын орлогшо, Улаан-Үдэ хото.

Һунгуулиин Хориин 13-дахи округ

Албашеев Константин Андаевич — КПСС-эй обкомой хоёрдохи секретарь, Улаан-Үдэ хото.

Цыбикжапова Лидия Даржаевна — Яруунын районой «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ, Ульдэргэ һуурин.

Һунгуулиин Северобайкальскын 14-дэхи округ.

Бессолов Владимир Аслан-Бекович — мэргэжэлүүлэгдэһэн барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин начальник, Нижнеангарск хото.

Малинников Алексей Павлович — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын 694-дэхи СМП-гэй начальник, Таксимо поселок.

КПСС-эй XXVIII СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАДУУДАЙ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ТАЛААР ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИИН КОМИССИ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

Буряадай АССР-эй Улаан-Үдэ хотын арадай депутадуудай Советскэ районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дотоодын хэрэгүүдэй таһагай худэлмэрилэгшэдые «Ниитын гурим сахиха талаар эрхимээр алба хэһэнэй түлөө» медаляар шагнаха тухай.

Зэбсэгтэй гэмтэдые барихадаа эрэлхэг зоригтой, эрид шууд ябуулгануудые гаргаһанай түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө **«Ниитын гурим сахиха талаар эрхимээр алба хэһэнэй түлөө»** медаляар шагнаха:

Милициин ахалагша лейтенант **Дондоков** Сэрэн Галсановичые;

Милициин ахалагша лейтенант **Махутов** Эдик Николаевичые,

Милициин ахалагша лейтенант **Раковский** Константин Васильевичые.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. ВОРОТНИКОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь С. ЧИСТОПЛЯСОВ.

Москва, 1990 оной майн 3.

Үдэр бүхэнөө — үндэр ургасада

ТУЖЫН ТАРЯАЛАНДА ХҮНХИНӨӨТЭЙ

1989 ондо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой таряашад район доторoo үндэр баян ургаса хуряажа, алдар солоёо суурхуулаа һэн. Илангаяа «Улаан Шанаа» кооперативай таряашад жэлһээ жэлдэ тогтууритай һайн ургаса ургуулдаг болонхой. Колхозой партийна организациин секретарь О. Б. Мухуев районой таряашадай социалис мүрысөөндэ илагшадта барюулагдадаг «Алтан хоолос» гэжэ шан манда харуулаа һэн. Мүн шанаагайхидай улаан буланда ажахын олгодог «Алтан аназаһан» гэжэ дамжуулгын шан байгаа бэлэй. Правлениин түрүүлэгшэ Л. Г. Данзановтай уулзаабди.

— Мүнөө жэлдэ механизаторнууднай нёдондонойхиһоо бага бэшэ ургаса ургуулжа абаха хүсэлэнтэйнүүд. Колхозойнгоо адууһа малда тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын, гүрэндэ ороохо худалдаха даабаряа дүүргэхын тула тарилга хэхэ газараа һайнаар элдүүрилжэ, хабарайнгаа тарилгые саг болзортонь шанартайгаар, агротехническэ эрилтэнүүдэй ёһоор үнгэргэхэ байһанаа ойлгоно. Ургасын дээшэлүүлэгдээл һаа, һү мяхан ехээр абтаха аргатай байна бшуу. Колхозой правлени дүрбэн кооперативтай хэлсээ баталаа һэн. Эндэ тракторно-таряан ажалай бригадануудай гэшүүд бултадаа хабаадалсаһан юм. Ажалай эмхидхэлэй шэнэ гурим бүтээсэтэй даа,—гэжэ нүхэр Л. Данзанов хэлээ бэлэй.

Правлениин түрүүлэгшэ «Улаан Тооро» кооперативай худэлжэ байһан Тужын таряаланда ошохыемнай дурадхаа. Тэрэ таряалан Эрхүү голой хойно Саяан хадын хормойдо оршодог, 250 гектарта нэмжынэ. Эндэхи таряалангай 126 гектарта «Бурятская—79» сортын шэниисэ тарigдахаар хараалагдаһан байна. Үлэгшэнь сэбэр паар болгогдохо юм. Хабарай тарилгын эхилхэһээ урдахана колхозой мэргэжэлтэд, тоо бүридхэгшэд Тужын таряаланиие модо, шулууһаа сэбэрлэхэ субботник үнгэргөө. Поли дээрэ МТЗ—82 тракторта агрегадаар нитромофос үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ оруулагдажа байба. Тракторыень Б. С. Дэргаев жолоодоно.

Тужын таряаланда тарилгын дүрбэн агрегат эмхидхэгдэнхэй. Т—4 түхэлэй хүндэ трактортай агрегадые механизатор Г. С. Кириллов, бусад гурбан агрегадые В. С. Кириллов, Ю. Г. Захаров, В. Д. Захаров гэгшэд ударидана. Тарилгада СЗ—3,6, ССП түхэлэй сеялкэнүүд хэрэглэгдэнэ. Тус бригадые дүй дүршэлтэй механизатор М. Ж. Шагдуров хүтэлбэрилнэ. Кооперативай агроном А. Н. Янданов юм.

Сеялкэшэд Н. Д. Перхаев, Н. Г. Кырмыгенов, О. С. Суходаев, А. Ш. Баганов болон О. Ш. Баганов яһала оролдосотойгоор худэлнэ. Мүн агрегадуудые тоһо, түлишөөр таһалдуулангүй хангадаг жолоошон Е. П. Ладлуевые, үрэһэ зөөдэг ГАЗ—53 түхэлэй автомашинын жолоошод М. С-Д. Матуевые, А. С. Шобоевые, тогоошоноор ажалладаг Д-Н. С. Кирилловае тэмдэглэмээр.

Үсэгэлдэрһөө тарилгаяа эхилһэн энэ бригада мүнөөдэр үдэһөө хойшо эндэхи поли дээрэ шэниисэ тарижа дүүргэхэеэ байба. Агрегат бүхэндэ үдэрэйнь ажалай нормо үгтэнхэй юм. Даабари үгтэхэдөө, тракторай болон сеялкэнүүдэй тоо хараада абтана. Жэшээлхэдэ, Т—4 түхэлэй трактор хүдэр хүсэтэй хадаа нэгэ халаанда 27 гектар шэниисэ тариха аргатай. Тоорынхид хабарайнгаа тарилгые 15 хоногой туршада дүүргэхэнь. Бүхыдөө 338 гектарта шэниисэ, 301 гектарта обеос, 452 гектарта силосэй ургамалнуудые, 126 гектарта ногоон конвейер тарижа, 40 гектарта хартаабха һуулгаха даабари абанхай. Энэ даабаряа 15 үдэрэй туршада дүүргэхын тула халаан бүхэндэ 70 гектарта тарилга хэхэ болоно.

Ж. ЮБУХАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Колхозой ахамад агроном К. М Дагаев хөөрэлдөө үнгэргэжэ байна.

Авторай фото.

Түнхэн.

КПСС-эй ЦК-гай Платформын болон партиин Уставай проектнүүдые зүбшэн хэлсэнэбди

ПАРТИИН ЕРЭЭДҮЙ—МАНАЙ ГАРТА

Манай ороной эрхэтэд КПСС-эй ЦК-гай Платформын, партиин Уставай проектнүүдые ехээр һонирхон шудалжа, тэдээн тухай өөһэдынгөө һанамжа хэлэнэ, дурадхалнуудые оруулна. Тэдэнэй бодол нэгэн бэшэ. Урда мэтэ нэрэ һурагүй һайшааха, һайрхаха юумэн үгы. Гэбэшье партиин хубилган шэнэдхэлгэ гээгдэжэ, КПСС-тэ, тэрэнэй хүсэ шадалда, ерээдүйдэ этигэхэгүй ябадал шэрээгээ,

Манайшье республикада онсо шухала үйлэ хэрэг болоо гээшэ. Буряадай эрдэмэй түбэй коммунистнууд Буряадай обкомой бюроо тушаалһаань буулгаха эрилтэ табижа, тэрэниинь багшанарай институдай, Зүүн Сибириин технологическа институдай, республиканска больницын коммунистнууд дэмжэһэн байна. Мүн баһа партиин ветерануud бэшэг бэшээ. Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, партиин обкомой пленум үнгэргэгдэһэн байна.

Эдэ хадаа анхарал татама, томо үйлэ хэрэгүүд болоно. Мүн февралиин 25-да болоһон митинг тухай дурдажа болохоор. Республикын нэгэ зарим хүтэлбэрилэгшэдэй арадай депутадта гансааран дэбжүүлэгдэһэниинь олоной дура гутаагаа. Партиин обкомой үзэл сурталай таһагай болон Буряадай эрдэмэй түбэй, городой дээдэ һургуулинуудай хоорондо бэе бэеэ ойлголсохогүй ябадал ушараа.

Манай Буряадай партийна организаци ямар байха ёһотойб? Энээниие республикын коммунистнууд өөһэдөө шиидхэхэ болоно. Мүн тэдэнэр лэ партиин обкомые һунгаха өөрынгөө дуран соо эрхэтэй. Эндэ коммунист бүхэнэй һанамжа заатагүй хараада абтаха байна.

Манай областной партийна организациин хүтэлбэрилхы орган хадаа бюро, секретариат гээшэ ааб даа. Минии һанахада, бюрогой гэшүүдэй, партиин обкомой секретариадай тоо тухай һайнаар бодожо үзөөд, таарамжатай болгохо шухала. Манай обкомдо 3—4 секретарь хүдэлбэл, хүрэхэ байгаа. Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь юрэнхы хүтэлбэрилхэ үүргэ дүүргэхэ, хоёрдохи секретарь предприяти, колхоз, совхозуудай, транспортын, хэлхеэ холбооной болон бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэри даажа абаха, гурбадахи — партийно-политическэ, дүрбэдэхи — эмхидхэлэй партийна хүдэлмэриин асуудалнуудые даажа абаха байгаа. Харин ажахын үүргэнүүд Министрнүүдэй Соведтэ, Верховно Соведтэ үгтэхэ ёһотой байгаа.

Тиихэдэ партиин обкомой секретарьнар хэдэн хүнүүд сооһоо шэлэгдэжэ һунгагдаха ёһотой. Кандидатуранууд партийна суглаануд, районно партконференцинүүд дээрэ дэбжүүлэгдэхэ байна. Секретарь бүхэн өөһэдынгөө штадта консультантнууд болон инструкторнуудые бариха эрхэтэй. Эдээниие өөһэдөө дурадхажа, пленум дээрэ баталха зэргэтэй. Тэдэнэр адли эрхэтэй, нэгэ адли салинтай байха байна. Партиин обкомдо таһагуудые үгы хэхэ хэрэгтэй. Олон ушарта таһагуудые даагшанар юрын инструкторһаа юугээрээшье үлүү байдаггүй. Дороһоо өөдэ мэдэлтэй байха гурим түргэн үгы хэхэ хэрэгтэй.

Тэрэшэлэн үшөө нэгэ һанамжа. Партийна аппарадай салингые конференци баталха ёһотой. Эмшэлүүлхын түлөө мүнгэ түлэхэ болон шан абаха ябадал эндэ үгы хэхэ. Партийна хүдэлмэрилэгшэд бага бэшэ салин абаа хадаа тон һайнаар хүдэлхэ ёһотой.

Партиин обкомдо партийна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ гэһэн тушаал бии гээшэ. Минии һанахада, энэ хүн секретарьнарһаа дулдыдахагүй, пленум, конференцинүүд дээрэл тоосодог байха ёһотой. Партийна органуудай хүтэлбэрилэгшэдэй нүхэд ёһоор хүдэлөө һаань, бүхы юумэн урагшатай, бүтээсэтэй байха һэн. Эндэ нэгэдэхи хүтэлбэрилэгшэдтэ һаймһарха, урда хойнонь орохо ябадал огто үгы хэгдэхэ зэргэтэй байна.

Үшөө хэлэхэ юумэн гэхэдэ, пленум дээрэ хэлсэгдэхэ асуудалаар элидхэл хэхэ секретарь бүхэн элидхэл өөрөө, өөрынгөө аппарадай хүдэлмэрилэгшэдтэй суг хамта бэшэхэ зэргэтэй. Эндэ заатагүй өөрынгөө һанамжа хэлэхэ, саашанхи зорилгонуудаа харуулха шухала. Юрэнхы дээрэнь хэһэн элидхэл, тэрээн соо хэлэгдэһэн зарим тэды ажаглалтанууд ямаршье үрэ үгэдэггүй. Һая болотор зарим хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй элидхэл эрдэмтэд бэлдэдэг байһан юм. Тиихэдээ хэнэй бэлдэһэниинь хэлэгдэдэггүй байһан гээшэ.

Городой партиин райкомуудые үгы хэхэ тухай. Минии һанахада, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомтой хамта городой райкомуудые үсөөн штадтайгаар үлөөхэ байгаа. Тиихэдэ тэдэниие нэгэ доро байлгаха. Партиин горкомой секретарьнар райкомуудай секретарьнартай үдэр бүри хөөрэлдэжэ байха ёһотой. Энэ тон шухала. Энээнһээ хүдэлмэриин ашаг үрын дээшэлхэ байһаниинь эли.

Партиин обком, горкомууд болон райкомуудай секретарьнараар һургуулитай, ажал хэрэгээ һайнаар мэдэхэ, хүнүүдтэй хөөрэлдэжэ шадаха хүнүүд һунгагдаха болоно. Урдань мунинхашаг, юумэ мэдэхэшьегүй аад, «хоолойгоороо» абадаг, гоёор хэлэдэг хүнүүд «ноёд» болодог байгаа. Ажал хэрэг һайн мэдэдэг аад, дуугаржа шададаггүй зон хойшоо гарадаг байгаа. Мүнөө үедэ гоёор хэлэһэнэй хэрэггүй. Хэрэг мэдэхэ хүнэй хэлэһэн үгэ хүнүүдтэ хэзээдэшье ойлгогдохо, тэдэнэй зүгһөө дэмжэгдэхэ. Худал хуурмаг, юумэ хубилгахагүй гоё һайхан үгэнүүдһээ хүнүүд эсэшөө. Тиимэһээ өөрын һанамжатай, бодолтой, хэрэгээ мэдэхэ, зорилгонуудые бодото хэрэгүүдтэй холбожо, хүндэ ойлгуулха шадабаритай секретарьнар хэрэгтэй болоо. Партиин бүхы шатада хүдэлөөгүй хүнүүдые ехэ тушаалда табихаяа айнабди. Энээнһээ боложо, зарим бэрхэ хүнүүд дээшээ гарахын тула нэгэдэхи хүтэлбэрилэгшэдтэ һаймһаржа, зулгыдажа, һүүлэй һүүлдэ дэбжүүлэгдэхэеэ болишоно.

Олон үндэһэ яһатанай ажаһуудаг союзна, автономито республиканудта секретарьнарай ямар үндэһэ яһатанай хүнүүд байхань ехэ удхашанартай. Минии һанахада, нэгэдэхи секретарь үг үндэһэ яһатанай хүн байха ёһотой. Арадууд хадаа марксизм-ленинизмын сурталһургаалай бии болохоһоо урид, социалис революциин болоогүйдэ бии болоһон гээшэ. Тиимэһээ арадай хэлэнэй, соёлой үгы боложо эхилбэл, нэгэл юумэн буруу гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. Национальна асуудалаар манай эндэ нёдондо конференци үнгэргэгдөө һэн. Тэрэ гэһээр юумэн хубилаагүй шэхүү. Эдэ бүхы асуудалнуудые ... үзэхэ, сэгнэхэ, тэдэниие шиидхэхэ һайн үндэһэ һуури байгуулха, эдэ асуудалнуудые шэнжэлхэ, хэлсэхэ гэхэ мэтын олон асуудал ганса гурбадахи секретарь шиидхэжэ шадахагүй. Тиигэдшье тэрэ нэгэдэхиин үгэ соо ябаһаар ха юм.

Республикын партийна органуудай хүтэлбэрилэгшээр үндэһэн яһатанай түлөөлэгшэ дэбжүүлэгдэхэ ёһотой гэхэдээ, бидэ тэрэнэй түрэл хэлэеэ, арадайнгаа ёһо заншалнууд, түүхые һайнаар мэдэхэ байһыень хараада заабол абанабди. Манай буряадуудай дунда гансал интеллигентнүүд, хүтэлбэрилэгшэд түрэл хэлэеэ мэдэхэгүй байхаяа һанадаг. Харин Прибалтикада, Закавказида, Дунда Азида иимэ хүнүүдые ехэ тушаалда дүтэшье хүргэдэггүй. Өөрөөшье иимэ хүн энэ тушаалда орохые оролдохогүй.

Һүүлшын хэлэхэ юумэн гэхэдэ, партиин гэшүүдэй түлэһэн мүнгэнэй 70—75 процентнь республикада, партийна эхин организацинуудта үлэхэ ёһотой. Партаппарат энэл мүнгэн дээрэ байлгагдаха. Үлэһэн мүнгөөрөө материальна үндэһэ һууриия бэхижүүлхэ, барилга хэхэ болоод, бусад асуудалнуудые шиидхэхэ байна. Партиин ветерануудташье туһалхада болоно. Тиихэдэ энэ мүнгэнэй хаана хэрэглэгдэһэн тухай олондо мэдээсэгдэхэ ёһотой болоно. Хоёрдохёор, үзэл сурталай таһагые партийно-политическэ хүдэлмэриин, агитационно-пропагандистска хүдэлмэриин болгоо һаа яаха юм?

Бүхы коммунистнуудай зоригой оролдолго нэгэдүүлжэл партиин, партийна органуудай болон организацинуудай нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ болонобди.

Манай обществодо нэрэ хүндэтэй, аша үрэ ехэтэй хүтэлбэрилхы хүсэн байха ёһотой гээд найданаб.

Г. МОЛОНОВ,
1960 онһоо КПСС-эй гэшүүн, Буряадай АССР-эй эрдэмэй габьяата ажал ябуулагша, педагогическа эрдэмэй доктор.

Марксистско-ленинскэ һуралсал

ШЭНЭЭР ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Хуушан гуримаар һуралсал үнгэргэжэ болохогүй. Шэнэ онол арганудые хэрэглэхэ, шагнагшадай анхарал татаха гэһэн эрилтэнүүдые мүнөө сагай ажабайдал табина гэһэн тобшолол Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын управлениин полит-гэгээрэлэй һуралсалай түгэсхэлэй хэшээл дээрэ хэгдээ. «Промстрой» управлениин политическэ һургуулинуудта «КПСС-эй социальна политика» гэһэн темээр хэшээлнүүд үнгэргэгдэхэ ёһотой байгаа.

Ажабайдалай айхабтар түргэнөөр хубилжа, элдэб шухала асуудалнуудай табигдажа байһан мүнөө сагта ганса энэ темэ шудалха гээшэ ямаршье үндэһэ һууригүй болоо һэн. Ушар тиимэһээ партиин, манай гүрэнэй мүнөө үедэ табижа байһан асуудалнуудые шудалха ёһотой болоһон байнабди.

Энэ хадаа политическэ һуралсалда болоһон түрүүшын хубилалта болоно. Юуб гэхэдэ, урдань һуралсалай темэ өөһэдөө һэлгэхэ хэншье эрхэгүй байһан гээшэ. Шэнэ юумэн хэзээдэшье шэнэ арга хэрэглэхэ эрилтэ табидаг. Тиимэһээ һуралсалай аргануудые һэлгэхэ, шэнэлхэ баатай болоо һэмди. Нэн түрүүн пропагандист хадаа мэдээсэл үгэдэг хүн бэшэ болсо. Юуб гэхэдэ, энэмнай хөөрэлдөө эмхидхэгшэ болоо ха юм. Шагнагшад энэ тэрэ асуудалаар өөһэдөө һанал бодолоо андалдадаг, хубаалдадаг болоо юм.

Пропагандист шэлэгдэһэн темээр хөөрэлдөө шэглүүлхэ, хурса, арсалдаатай асуудалнуудые табиха, шагнагшадые һонирхуулха, зарим орёо асуудалнуудые тайлбарилха, ойлгуулха, бодото ажабайдалтай, шагнагшадай ажалладаг үйлэдбэритэй холбохо уялгатай. Тиигэдшье зарим ушарта шагнагшадай заримаан өөһэдөө хөөрэлдөө эмхидхэгшэд болошодог гээд энэ жэлэй һуралсалай дүй дүршэл гэршэлнэ. Тиимэһээ «шагнагшадшье» гэһэн ойлгосо мүнөө үгы болоо хаш. Бултал нэгэ эрхэтэй хүнүүд уулзажа, һанамжала хэлсэнэ, үгэ буляалдана бэшэ гү? Иимэ байдалда манай һуралсалай жэл үнгэргэгдэбэ.

Энэ хадаа мүнөө сагай эрилтэнүүдтэ таарама, харюусама гэжэ һананаб. Илангаяа иимэ орёо, зарим үедэ ойлгохооршье бэшэ сагта. Эндэ «дээгүүр ниидэһэнэй» хэрэггүй. Бодотоор бодомжолжо үзэхэдэ, бүхэли жэл соо «КПСС-эй социальна политика» гэжэ темэ үзөө һаа, юун болохо байгааб?

Энэ жэлэй һуралсалай үедэ ямар асуудалнуудаар хөөрэлдөөн болооб гэхэдэ, гэр байрын асуудалһаа гадна «Парти ба хубилган шэнэдхэлгэ», «Коммунистнуудай нэрэ хүндэ яажа дээшэлүүлхэб», «КПСС-эй ЦК-гай Платформын проект», «Политика ба оршон тойронхи байгаали хамгаалга» гэхэ мэтэ болоно. Энэмнай гол шухаланудынь ааб даа. Энэ жэлдэ һунгалта үнгэргэгдөө гээшэ. Тиимэһээ энэ кампаниин асуудалнуудаар хэдэн хөөрэлдөөн болоо һэн.

Энэ тэрэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдэ, элдэб олон һанамжанууд хэлэгдэнэ, дурадхалнууд оруулагдана. Тиимэһээ һуралсалай эхинһээ тусхай дэбтэр хэгдэжэ, тэрээн соо һурагшадай хэлэһэн дурадхалнууд бэшэгдэдэг байна. Жэшээлхэдэ, городой гэр байрын жасые шалгаха, баригдажа байһан гэрнүүдэй 39 процентые барилгашадта үгэдэг болохо гэхэ мэтын дурадхалнууд мүнөө зүбшэн хэлсэгдэжэ байна.

Городто хүдэлдэг олон хүнүүдэй депутадта кандидадуудаар хүдөөһөө дэбжүүлэгдэһэниинь олоной дура гутаагаа. Эдэ хүнүүд хүдэлдэг газарһаа, тэдэниие һайн мэдэхэ коллективүүдһээ дэбжүүлэгдэхэ байгаа гэһэншье асуудал зүб. Партийна түлбэриин 50—70 процентые партийна эхин организацинуудта үлөөхэ гэһые булта һайшааагаа.

Партийна организациингаа үшөөл һулаар хүдэлдэг байһые олон хүн тэмдэглээ. Һунгалтын кампаниин үедэ олон депутадта кандидадууд тоб гэмэ хараа шэглэлгүй, һунгагшадтаяа уулзаашьегүй байха юм. Орон соомнай боложо байһан үйлэ хэрэгүүдые шэнжэлхэдээ, олон хүн совет арадай иимэ демократи үзөөгүй байһые тэмдэглээ. Тиимэһээ олон ушарта тэрэниие буруу ойлгожо, бүхы юумэ хэхэ аргатайбди гэжэ тоолоно. Энээнһээл үндэһэ яһанай илгаа дээрэ болоһон хүлгөөнүүд эхитэй гэһэн тобшолол хээ.

Иимэ демократическа гурим удаа дараалан ажабайдалда нэбтэрүүлхэ байгаа. Партиин шэнэ Уставай проект зүбшэн хэлсэхэдээ, хүдэлдэггүй пенсионернүүдые партиин хүндэтэ гэшүүд болгоод, партийна түлбэриһөө тэдэниие сүлөөлхэ дурадхал ороһон байна. Тэдэнэр партийна организациин хүдэлмэридэ өөһэдынгөө дураар хабаадаха зэргэтэй.

Бусадшье олон дурадхалнууд бии. Эдээн тухай гүйсэд дүүрэн хэлэхын аргагүй. Минии һанахада, тус һургуулиие хүтэлбэрилэгшэ В. С. Зуев ехээр бодомжолжо, шухалань гэхэдэ, мүнөө сагай эрилтээр һуралсал эмхидхээ гэхэ байнаб. Һуралсалай ашаа үрэшье урда жэлэйхитэй жэшэхын аргагүй. Илангаяа һурагшадай өөрынгөө һанал бодол хэлэдэг болоһые хараада абангүй орхижо болохогүй. Энэ һуралсалай жэлдэ хүнүүд политико өөһэдынгөө мүнөөдэрэй ажабайдалда оруулжа, бодото хэрэгүүд дээрэ тэрэнэй яажа хэрэгдэдэг байһыю адаглажа һураа.

Гэбэшье саашадааашье энэ һуралсалай онол аргануудые шэнэлхэ тухай бодохо хэрэгтэй. Өөһэдынгөө дураар, һонирхолоор суглараһан хүнүүдэй партийна клубуудые, «түхэреэн стол», үгэ буляалдаанай түбүүдые эмхидхэжэ болоно. Хүн өөрөө ямар һуралсалда хэрэгтэйгээ шэлэжэ абахадаа, эдэбхитэйгээр ябажа, хөөрэлдөөндэшье хабаадаха байна бшуу. Энэ үнгэрһэн һуралсалай жэлһээ үшөө ямар тобшолол хэлтэйб гэхэдэ, һуралсал хуушанай гуримаар үнгэргэжэ болохогүй.

З. СУСЛОВА,
манай штатнабэшэ корр.

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЫН ОРОЛДОЛГОҺОО

Тимлюйн цементын, асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводуудай баригдажа эхилхэдэ, Каменскын автотранспортна предприяти байгуулагдаһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо 32 жэл үнгэршэбэ. Түрүүшын жэлнүүдэй туршада предприяти хоёр миллион шахуу тонно арадай ажахын ашаа зөөдэг байһанаа үнгэрһэн жэлэй хугасаа соо 5 миллион гаран тонно ашаа зөөһэн байна. Хүндэ ашаанай «Белаз», «Камаз» түхэлэй автомашинануудые түхэреэн суудхын туршада ашаглаһанай ашаар предприяти иимэ үндэр дүнгүүдые туйлажа шадаа бшуу. Энэ үедэ предприятида хүдэлдэг хүнүүдэй тоо 100 гаран хүнүүдээр, автопарк 242-һоо 161 хүрэтэр бага болгогдоһон байха юм.

1985 ондо шэнэ хүтэлбэрилэгшэтэй болоһонһоо хойшо предприятиин хүдэлмэри һайжаржа эхилээ. М. А. Пнев, хэр залуушье һаа, эмхидхэхы бэлиг шадабаритай, бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ байһанаа харуулаа. Тэрэ—нютагай хүн юм. Буряадай хүдөө ажахын институт дүүргээд, Норильскын комбинадта хүдэлхэеэ эльгээгдэһэн байна. Тэндэ автоколонной механигаар, начальнигаар хүдэлөө. Тиин түрэл нютагаа бусажа, барилга-хабсаралтын 8-дахи управленидэ участогай начальнигаар, ахамад механигаар ажаллаа бэлэй.

— Михаил Александрович Пнев 1985 оной декабрь соо манай предприятиин директорээр томилогдоо һэн. Жолоошодой, заһабарилгын хүдэлмэришэдэй ажаллаха эрхэ байдалые һайжаруулха хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулаа. «Белаз», «КаМАЗ» түхэлэй автомашинануудай байха гараж баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Гадна эндэ түлишөөр хангадаг станци бариһан байнабди. Селенгинск тосхондохи гаражда залгалаа баригдаа. Тиигэжэ эндэ 25 автобус байлгаха аргатай болообди. Мүнөө автомашина онһон аргаар угаадаг түхеэрэлгэ баригдана, заһабарилгын цехүүд һэльбэгдэн шэнэлэгдэнэ,—гэжэ предприятиин ашаглалгын начальник В. А. Тогочеева хөөрэнэ.

Хүдэлмэришэдэй бэеэ угаадаг газарые һэльбэжэ, сауна болгоһон байна. Спортоор бэеэ һорихо, эмшэлэлгэ хэхэ таһалганууд түхеэрэгдээ. Жолоошодые, заһабарилагшадые гэр байраар хангахын тула предприятида ехэ оролдолго гаргагдана. Байрын 5 гэр худалдажа абаһан юм. Мүн өөһэдынгөө хүсөөр барилга хэжэ эхилээ. Үнгэрһэн жэлэй туршада хоёр айлай байха байрын 2 гэр барижа, ашаглалгада тушаагаа. Һаядаа гурбадахи гэрынь баригдажа дүүргэгдэхэнь. Байгша ондо үшөө 2 гэр барижа эхилхээр хараалагдана. Иигэжэ хүдэлмэришэдэй зохидоор ажаһууха, ажаллаха эрхэ байдал һайжаруулхада үндэр дүнгүүд туйлагдажа эхилээ.

— Манай коллектив ашаа, пассажирнуудые зөөлгөөр хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэ гүйсэд хангахые оролдоно. Гэбэшье автопаркмнай хуушаржа, энэ зорилгые сүм дүүргэлгэ хүшэр болоно. Мүн автомашина заһабарилха запас хэрэгсэлнүүд дуталдана. Илангаяа автобус заһабарилхада хэрэгтэй хэрэгсэлнүүд олдоногүй. Тиигэбэ яабашье бүхы маршрутаар автобусуудые саг соонь ябуулнабди. Хэрбээ 1985 ондо 4 миллион тонно ашаа зөөдэг һаа, үнгэрэгшэ жэлэй туршада 5 миллион тонно ашаа зөөгдэһэн байха юм. Мүн 1 миллион 200 мянган хүнөөр олон пассажирнууд зөөгдөө. Тиигэжэ предприятиин абадаг ашаг олзо 900 мянган түхэригөөр, хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн 90 түхэригөөр дээшэлүүлэгдээ,—гэжэ автопредприятиин директор М. А. Пнев хөөрэнэ.

Бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, район, «Бурятавтотранс» нэгэдэл дотор мэдээжэ болоһон хүнүүд эндэ олон юм. Жолоошод Петр Михайлович Ананин, Александр Николаевич Лагерев, слесарь Александр Дамбинимаевич Шагдуров гэгшэд үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдээр «Районой социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. «Белазай» жолоошод П. Г. Дружинин, А. И. Суворов олон жэлэй туршада үрэ бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, ажалай түрүүшүүлэй тоодо оронхой. А. Д. Шагдуров эндэ 1976 онһоо хойшо хүдэлнэ. Тиихэдэ хоёрдохи разрядай слесарь байһан һаа, мүнөө уран гартай мастер болонхой. Тэрэ олон залуу хүбүүдые һурган хүмүүжүүлһэн байна.

М. СУТУРИН.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: А. Савин, А. Д. Шагдуров ажал дээрээ; жолоошон П. Г. Дружинин.

Авторай фото.

ЭЛБЭГЭЭР ГАРГАНА

Прибайкалиин ажахынууд хоорондын ой модоной ажахы һүүлэй жэлнүүдтэ арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа элбэгээр гаргадаг боложо байнхай. Эндэ бүтээгдэһэн сонхын, үүдэнэй можо болоод бусад зүйлнүүдые хүн зон, районой предприятинууд дуратайгаар абадаг юм.

А. К. Долгобородовой хүтэлбэрилдэг бригада эдэ бүгэдэ зүйлнүүдые бүтээдэг байна. Тус бригадада оройдоол 5 хүн ажаллана. Гэбэшье бригадын гэшүүн бүхэн нилээн дүршэл шадабаритай һэн тула элдэб хэрэгсэлнүүдые түргэнөөр, шанартайгаар хэжэ шадаха юм. Модошо дархашуул В. Х. Угрюмов, А. В. Молчанов, Н. И. Артемьев, Г. А. Долгобородов гэгшэд бэтэй һайнаар хүдэлжэ, түсэбтэ даабаринуудаа һара бүри урагшатайгаар дүүргэнэ. Байгша оной эхинһээ түсэбэй ёһоор 17 300 түхэригэй продукци гаргаха ёһотой аад, үнэн дээрээ 21 827 түхэригтэ хүргэжэ, түсэбөө холо үлүүлээ. Тиигэжэ бригаданудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан байна.

Н. БАТОМУНКУЕВ.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ гури...

ӨӨҺЭДӨӨ ШИИДХЭХ...

Хойто-Байгалай районой, мүн Северобайкальск хотын хүн зон һуудал байдалайнгаа олон тоото асуудалнуудые суглаанууд, зүблөөнүүд дээрэ хаража, үзэнэ, зүбшэнэ. Адаглахадамнай, орёо асуудалнууд жэлһээ жэлдэ олошорно, эдэ бүгэдые шиидхэхэнь бүри бэрхэтэй болоно. Ямар ушарһаа иимэ юумэн болоноб гэжэ хараад үзэе.

Нютаг нугамнай өөрын онсо шэнжэтэй. БАМ-ай барилгада эльгээгдэһэн капитальна һомололгонуудай ашаар гол түлэб районмнай хүгжэдэг байгаа ха юм. Энэ хугасаа соо таатай аргын байгаашье һаа, районой экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ анхарал хандуулагдадаггүй.

БАМ-да капитальна һомололгонуудые эльгээлгэ мүнөө эрид хороогдоо. Нэгэ хэды са... гансал өөһэдынгөө экономикодо түшэглэдэг болохобди.

Партиин XXVIII съездые угтуулан, Хойто-Байгалай районой коммунистнуудай программа зохёогдон табигдаа ... программын гурбадахи хуби саашанхи экономическа хүгжэлтэдэ зорюулагданхай юм. Һургуулинуудай, хүүгэдэй саадуудай, больницануудай, гэр байрын барилга эндэ оруулагданхай. Эдэ бүгэдые бэелүүлхын тула харюусалгата хүнүүд тодорхойлогдохо, харин нютагай Соведүүд хинаха, шалгаха зэргэтэй.

Гэбэшье тус программа өөрын дутагдалтай байгаа. Юуб гэбэл, городой ба районой экономическа үндэһэ һууриин хүгжэлтые Буряадай АССР-эй 1991 онһоо регинальна ажахын тоосоондо оролгые хараада абанагүй. Уламжалан, районой экономическа хүгжэлтын бодото программые нютагай Соведүүд үшөөл табижа бираагүй гээшэ.

Буряадай республикын ажахын тоосоондо ороходо, манайшье район өөһэдөө өөһэдыгөө мүнгэ зөөрөөр хангаха, өөһэдөө гарзаяа тэхэрюулхэ болохонь ха юм. Энэ ушарта олзо абадаг экономикотой боложо шадаагүй һаа, нютагай Соведүүдэй бюджет хооһон байха. Гансал предприяти болон эмхи зургаануудһаа нормативна мүнгэн налог оруулагдадаг байха.

Энэмнай хадаа үгытэй ядуу байдалай гэршэ мүн. Албан зургаануудһаа ороһон мүнгэ зөөрөөр һанаагаа амараад байбал, городой ба районой эгээл шухаг зорилгонуудые шиидхэжэ шадахагүйбди. Тиимэһээ нютагай Соведүүдэй засаг бэхижүүлгэдэ, бэеэ даанги байдалтай болоходо, городто ба райондо ажаһуугшадай материальна һуудал байдал һайжаруулгада өөһэдын экономико шухаг хэрэгтэй.

Районой хүн зоной һуудал байдал һайжаруулгада, социальна асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, дотоодын ба гадаадын дэлгүүрнүүдтэ коммерческэ ажал ябуулгада гүйсэд хүсэ хүрэмэ экономико манда хэрэгтэй болоно.

Экономикын гол шухаг шэглэлнүүд иимэ байха ёһотой гэбэл:

Нэгэдэхинь—элүүр энхые хамгаалдаг, һэргылэмжын эмшэлгэ хэдэг, амаралтын ба аяншалгын баазануудые, эм домто аршаануудай хажууда профилактори байгуулха ёһотойбди, Үзэсхэлэн һайхан газарнуудтань аяншалгын комплекснуудые эмхидхэхэ ёһотой. Эдэ комплекснуудай проект табихадаа, мэргэжэлтэд олоор хабаадуулагдаха байна. Оршон тойронхи байгаалида хоро хохидол үзүүлэнгүй, барилга ябуулха талаар хэмжээ абаха. Эндэмнай манай хараагаар, гансашье районой бэшэ, харин бусад республиканудай, хилын саанахи аяншалагшадай амархада, бэе махабадаа элүүржүүлхэдэ таатай байдал байгуулагдаха ёһотой.

Элүүр энхын комплекснууд ямар нэгэн министерствын гү, али һалбариин мэдэлэй бэшэ, харин нютагай Соведүүдэй мэдэлэй байха зэргэтэй. Иимэ ажал ябуулгын ашаг олзотойнь бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ ха юм.

Хоёрдохи шэглэл—модо үлөөдэһэгүйгөөр буйлуулан болбосоруулга. Мүнөө үедэ ой модон район дотор хайша хэрэгээр отологдоно. Алдан зургаанууд хайра гамгүйгөөр модон бэлэдхэгдэжэ, үнэгүй хямдаар районой баялиг гаргажа абаашана. Хэдын миин сабшагдажа хаягдана гээшэб? Ой модоной хосорходо, ан гүрөөл, шубуу шонхор, гол горхон үгы болошоно ха юм.

Тон богони болзор соо эрдэмэй заабаринуудта үндэһэлэгдэһэн модо хэрэглэхэ гуримай проект зохёохо шухала. Энэ документ нютагай Соведүүдэй ажал ябуулгада зүб замынь нээжэ үгэхэ. Гэхэ зуура район дотор модо буйлуулан болбосоруулдаг өөһэдын предприяти байгуулхаар болообди. Түрүү шэнэ технологёор хангагдаһан иимэ предприятиин аша туһань ойлгосотой ааб даа. Ой модоной фонд бүхыдөө нютагай Соведүүдтэ дамжуулагдаха ёһотой.

Гурбадахи шэглэл—өөһэдын түүхэй эдтэй байхадаа, мебельнэ үйлэдбэри эмхидхэхэ арга олдохо. Үйлэдбэриин талмай тодорхойлхо, өөһэдын гү, али хилын саанахи мэргэжэлтэдые урижа, мебель бүтээхэ талаар хамтын предприяти байгуулха тухай хэлсээ батална.

Дүрбэдэхи шэглэл—барилгын материалнуудые үйлэдбэрилгэ. Хойто-Байгалай район Муйскын районтой суг энэ хэрэг хүгжөөхэ ёһотой. Хирпиисэ, керамическа хабтагай, избёосхо, цемент үйлэдбэрилхэ хамтын предприяти байгуулаа һаа, хэды олзотой бэлэй! Адаар томонууд, үлүү ехэ хүсэтэй предприятинуудые бариха гэжэ оролдоһоной хэрэггүй. Өөһэдын барилгада хүрэхэ һаа, болохо.

Табадахинь гэхэдэ, гэр байра барилгын технологическа бааза болоно. Северобайкальск хотодо, Нижнеангарск, Заречный болон бусадшье һууринуудта хубиин гэрнүүд олоор бодхоогдохо. Тиимэһээ город барилгын генеральна түсэб шэнээр харагдажа үзэгдэхэ ёһотой. Өөһэдын барилгын материалнуудай бии байхада, иимэ гэрнүүдые урагшатай түргэнөөр барижа боломоор. Һайнаар эмхидхэгдэһэн технологическа бааза байгуулхын тула проектыень уридлан табиха, эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Зургаадахи шэглэл—эдеэ хоолой программа мүн. Эндэ шэнэ арга боломжонууд бии болоно, тэдэниие заатагүй хэрэглэхэ шухала. Хүдөө ажахыда анхан хэгдэдэг байһан бүхы юумэн «дээрэһээ бууһан» түсэбүүдһээ дулдыдадаг байгаа. Харин мүнөө бодомжотой, эрдэм ухаанда үндэһэлһэн программа зохёон табихын тула мэргэжэлтэдые хабаадуулха хэрэгтэй. Мори, оро үсхэбэрилгэ түрүүшын хараада абтаха. Хэды олон гол горхонууд, нуур сөөрэмүүд бииб, гэбэшье районой ажалшадта загаһанай продукци дурадхагданагүй. Энэ зорилго бэелүүлхын тула гансал эзэн—нютагай Соведүүд эрхэеэ гартаа абаха ёһотой. Мүнөө жэлдэ районой сөөрэмүүд ... хэбэрилхэ талаар ... бэелүүлэгдэжэ ...

Поли, "газарай үү... үтэгжүүлдэг зүйлн... нуудтамнай элбэгбы... сал Иркана нуурта... нүүдэй нөөсэнүүд ... он кубометртэ хүр... мүнөө болотор ... химикадуудые хэһ...

Городто, районд... шадта газарай үйл... хубаарилан үгэлгы... алдахагүйбди. Эгэ... продуктнуудаар ... хангаха арга эдэ... дохо байна бшуу. ... таряашадай хубин... дай хүгжэлтэдэ һа... лагдаха ёһогүй.

Городой теплиц... римшуулха шухала... муудэнэ ажахые ... та доро абаха зэрг...

Долоодохи шэгл... манай ой тайгада ... логдодог ангууд... ехэнхи хубинь онд... эльгээгдэдэг байна... үнэтэй арһанда ... болохо ёһотойбди.

Түрүү технологи... баазатай мүнөө ... мико байгуулхаар ... Байдал районд... Ушар тиимэһээ ... ведүүд захил хэгши... тэй өөһэдын предп... гуулха зэргэтэй. Тус ... тиин түлөөлэгшэд ... той суг городой ... хүгжэлтын генера... зохёохо ёһотой.

Эдэ асуудалнуудые ... гэтэеэ хамта ... һан гол шэглэлнүүд... лүүлхэ предприяти... хидхэбэл аятай гэ... ди. Эдэ предприяти... дөө өөһэдыгөө мүн... хангаха, нютагай ... сээнэй гуримаар ... юм.

Иимэ янзаар ажа... бал, Соведүүд эко... талаар гүйсэд дулы... шэ болохо, нютагай ... эдэ предприятинууд... олзотойгоор хүдэл... наагаа табидаг бай... экономико засаг ... рилсаа холбоон ... бшуу.

Городой ба р... нэгэдүүлхын тула ... гонуудые дурадха...

— СССР-эй, РСФ... ряадай АССР-эй ... тадуудые нэгэдүүл... экономическа хүг... дэһэн асуудалнуу... хэлгэдэ хабаадуул...

— Городой ба р... рилгонуудые шиид... хуули ёһоной ... хёон табиха. Жэш... луушуулые ажалд... түбхинүүлхын тула.

— Нютагай Сове... гэдэ городой ба р... мократическа бүт... нүүдые нэгэдүүлэ...

— Ажахы эрхил... онол аргануудые, ... хэтэдэй ба коллекти... хэл дэмжэхэ.

Районой социальн... ческа хүгжэлтын ... нүүдые районой ... зүбшэн хэлсэлгэдэ ... ди. Түрүүшын ... радхалнууд орожо ...

Өөһэдынгөө асуу... өөһэдөө шиидхэхэ ...

В. С...
арадай депутаду... Байгалай районн... гүйсэдкомой түр...

НАВИГАЦИ УРАГШАГҮЙГӨӨР ЭХИЛЭЭ

НИЖНЕВАРТОВСК (Тюмениин область). Нефть олзоборилгошодто зорюулагдаһан ашаатай түрүүшын суднанудые хойноһоо дахуулан, «Капитан Мошкин» ледокол Самотлорой ниислэл хотодо һаяхан хүрэжэ ерээ һэн. Тюмениин хойто хубида навигаци эхилээшье, Обь-Иртышэй нэгэдхэгдэмэл гол мүрэнэй пароходствын начальник А. Люфт һанаагаа зобонхой. Бага мүрэнүүд дээрэ хүдэлхэ сагай хүрэжэ ерээд байхада, Тобольскын ба Тюмениин портнуудта ашаан үгы. Судланууд миин зогсоно, ушарынь гэбэл, смежнигүүд абаһан уялгануудаа дүүргэнэгүй. Апрель һарада Свердловскын түмэр замайхид 85 мянган тонно ашаа асараагүй. Суудхэ бүри Тобольскдо 120 вагон ерэхэ ёһотой аад, нэгэ-хоёр лэ ерэнэ.

Эндэхи гол мүрэнэй хүдэлмэрилэгшэд хүшэр байдалда оронхой. Эндэ олон жэлнүүдтэ нефть олзоборилдог байгаад, мүнөө нефтиин болон химиин комплекснуудые барихаяа болёо. Тиигэжэ олон жэлнүүдтэ байгуулагдаһан флот хэрэггүй болоно. Ашаанай теплоходуудые, баржонуудые ба ... сирнүүдые яаралтайгаар худалдаха ба арендэдэ тушааха болоно. Харин гүрэнэй хүсэтэй земснарядууд хэрэгһээ гаража, орхигдоно. Коллективүүд тарана. Жэшээнь, тэрэл Тобольскдо үнгэрһэн үбэл флодой 100 командир ажалһаа гараа һэн.

ХҮҮГЭДЭЙ ЖА... ҮҮСХЭЛЭ...

МОСКВА. В. И. ... рэмжэтэ хүүгэдэй ... ниидэжэ ябадаг «... питаль байгуулха ... гаһан юм.

Тус программые ... дэнь, СССР-эй Обор... нистерство туһалха ... Мүнөөнэй медицинск... туратай тусхай табь... ляар хангагдаһан «... хэлэй самолет тус ... ствынхид энэ зорил... дэжэ эхилээ. Борт д... ругическа операци... хэдэ, шуһа юулэхэд... дорхойлходо, гэнэ ... лоһон газарһаа хох... ондоо тээшэнь гарга... дэнэр туһалха байна.

— Иимэ жэтүүрэ ... тэндэ хүдэлхэ дүй ... врачнуудай бригада... уужам дэлгэр ... буланда үхибүүдэ ... скэ яаралтай туһала... хэдэ туһалха юм,—гэжэ ... гэдэй жасын түрүүл... логшо И. Гребешев ... корреспондентдэ хөө... —Энээнэй урда ... лёдтой байгаа һаа, ... һүүлээр хэды олон ... ами наһан абарагд... гээшэб?

Иимэ самолет 199... Хүүгэдэй жасын мэдэл... хоор түсэблэгдэнэ. ... ект 15 миллион түхэр... тэй юм. 12 милл... СССР-эй Оборонын ... ство, бэшэ мүнгэ... дэй совет жаса ... юм.

Арадай ёһо заншал һэргээхэ

ҮХЫН ГҮН СООҺОО ЕРЭҺЭН ҺУРГААЛ

[illegible]

лоһон хөөрэлдөөн тухай тогтохомни.

Хабарай эхин һарын һүүл багташье һаань, шэнээр орооһон саһан дээгүүр Хурамхаан һуринай хойто талада оршодог партиин райкомой байшан тээшэ зоной, автомашинануудай мүр тон олоор зурыһан байба. Энээниие хараһан хүн бүхэн тэндэ нэгэл онсо удхатай үйлэ болохо гээшэ гэжэ абаһаар ойлгоо аб даа.

Үнэхөөрөөшье, тэрэ үдэрэй арбан сагта партиин райкомой актова зал соо «Баргажанай буряадуудай түүхэ бэшэг» гэһэн асуудалаар һонирхолтой хөөрэлдөөн эхилхэ байгаа. Алтай зохёолоор шэмэглэгдэһэн зал соо районой нютаг бүхэнһөө үбгэд, хүгшэд, һургуулинуудай багшанар, һурагшад, залуушуул, библиотекарьнууд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партиин райкомой гурбан секретарьнар, үзэл сурталай таһагай хүдэлмэрилэгшэд, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэһээ эхилээд, бусад тушаалта нюурнууд эндэ суглараад байба.

Энэ уулзалгын эхиндэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Ю. И. Алексеев эндэ ерэгшэдтэ районойнгоо ажал хэрэгүүд тухай тобшохоноор хөөрэжэ, удаань «Хурамхаанай галнууд» газетын редактор Т. Н. Данчинов Улаан-Үдэһөө ерэһэн айлшадтаяа сугларагшадые танилсуулба. Тэрэнэй һүүлээр Буряадай Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшын орлогшо Б. С. Дугаров мүнөө хубилган шэнэдхэлгын үедэ уран зохёолой талаар ямар хүдэлмэриин ябуулагдажа, буряадуудай угай бэшэгэй мүрөөр хэгдэжэ байһан хүдэлмэриин удха шанар тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөөд, Буряадай багшанарай институдай профессор Жамсаран Сажинович Сажиновта үгэ үгэбэ. Хурамхаанай районой Угнаасай нютагта түрэһэн Жамсаран Сажинович Сажинов нютагайнгаа түүхээр һонирходог, үльгэр домогуудые суглуулдаг хүн гэжэ мэдээжэ юм. Тэрэ мүн лэ Цыдэбжаб Сахаровай, Цыжиб Цыреновэй Баргажанай угай бэшэгүүдые хуушан монгол хэлэн дээрэһээ оршуулһан юм гэжэ дээрэ дурдаа һэмди. Жамсаран Сажинович энэ уулзалга дээрэ Цыдэбжаб Сахаровай бэшэһэн угай бэшэгүүдээр һонирхолтой элидхэл хэһэн байна. Энэ уулзалгада ерэгшэдэй олонхидынь республикын, мүн районой газетэнүүдэй хуудаһануудта толилогдоһон угай бэшэгүүдые мэдэжэ байһан олон зоной хабаадалгатайгаар һонирхолтой хөөрэлдөөн, үгэ булээлдаан болобо.

Эндэ гансашье Баргажанай буряадуудай угай түүхээр хөөрэлдөөн болоо бэшэ, мүн бүхыдөө буряад арадай түүхэдэ хабаатай үгэнүүд хэлэгдээ. Энэ талаар Буряадай эрдэм-шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэ Галина Номогоновна Очирова һонирхолтой хөөрэлдөө хэжэ, шагнагшадай асуудалнуудта харюусаа. Багшэ Борис Дансаронович Доржиев Сэлэнгын буряадуудай угай бэшэгүүдээр болоһон уулзалга тухай хөөрэһэдөө, тэрэниие хуушан монгол хэлэнһээ оршуулһан тухайгаа хэлэбэ. Энэнь манай үндэһэн түүхые бури үргэнөөр харуулха хэрэгтэ тон үүргэ эхтэй байба.

Уулзалгада хабаадалсаһан Буряадай соёлой жасын түрүүлэгшын орлогшо Ю. И. Будаевта үгэ үгтэжэ, тэрэ иимэ хэмжээ ябуулгануудай соёлой хүгжэлтэдэ һайнаар нүлөөлжэ байһан тухайнь хэлэхэдээ, бидэ энэ хүдэлмэридэ тон наринаар хандаха ёһотойбди гэжэ мэдүүлэн, арадайнгаа ухаан сэдьхэлэй баялигые бури гамнан баяжуулая гэжэ уряалба.

Айлшадай зүгһөө манай мэдээжэ поэт, Социалис Ажалай Герой Ц. Н. Номтоевой хэлэһэн үгые эндэ сугларагшад альга ташалгаар угтаба. Юуб гэхэдэ, апрель һарада 80 наһанайнгаа ойн баярые тэмдэглэхээ бэлдэжэ байһан мэдээжэ уран зохёолшые шагнаха дуратайшуул олон байгаа бшуу. Совет засагай тогтоогдохоһоо урид түрэһэн, дайн сэрэгэй түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, дүүрэтэрнь байлдаанда ябаһан, удаань габьяата амаралтадаа гаратараа багшалһан хүнэй хэлэхэ үгэнүүд тон һургаалтай, хэрэгтэй байна бшуу. Цокто Номтоевич мүнөө хубилган шэнэдхэлгын ашаар түрэл түүхынгээ үнэн бэеэрээ бусажа байһые онсо тэмдэглээд, мүнөөл үедэ, бүхы юумэнэйнгээ үшөө огто мэртагдаагүй байхада, залуу үетэндэ дамжуулха гээшэ хүн бүхэнэй нангин уялга мүн гэжэ хэлээ.

Айлшадай булта үгэ хэлэһэнэй удаа Бархан һуурината үнинэй багшанар арадай дуунуудые дуулажа, районой һургуулинуудай һурагшад концерт наадажа харуулжа, угайнгаа үльгэр домогуудые хөөрэжэ, долоон үе хүрэтэрнь угаа хэлээ.

Аргата һууринай хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейн директор Даша-Нимэ Бодиевич Дондупов нютагайнгаа түүхээр ехээр һонирходог хүн гэжэ мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй бэшэһэн түүхын материалнууд республикын радиогоор дамжуулагдажа, газетэнүүдтэ гаргагдадаг. Өөрөө хуушан монгол хэлэнһээ оршуулгануудые хэдэг юм. Мүнөө тэрэ нютагайнгаа дунда һургуулиин үхибүүдтэ хуушан монгол хэлэ заажа байнхай.

Мүнөө болоһон уулзалга дээрэ хуушан монгол хэлэ бэшэг һэргээн шудалха гээшэ тон һайшаалтай хэрэг гэжэ тэмдэглээд, дүтын сагта энэ хүдэлмэриие бури үргэнөөр ябуулжа эхилхэ хэрэгтэй, номуудые барлаха шухала гэһэн дурадхал оруулаа. Энэ дурадхалые зон дэмжээ.

«Модоной үндэһэн — газар доогуур, хүнэй үндэһэн — газар дээгүүр» гэһэн урдаһай үгын сэсэн байһаниие гэршэлэн, энэ уулзалга дээрэ олон хүнүүд өөрынгөө уг үндэһые олоо. Жэшээлэн хэлэхэ болоо һаа, Хэжэнгын районой Хөөрхэ нютагта түрэһэн Цокто Номтоевич Номтоев Хурамхаанай райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Владимир Дармаевич Цыренов гэгшэд галзуудууд байба. Тиимэһээ долоон үе мэдэхэ гэһэн эртын һургаал мүнөөшье үедэ тон хэрэгтэй гэжэ тоологдобо.

Энээнэй үглөөдэрынь Баргажанай районой Баян-Гол нютагта иимэ уулзалга болобо. Соёлой байшан соо зон олон байгаа, баһал үни холын сагта хүнэй бодолые абаашаһан хөөрэлдөөн дэлгэрээ. Нютагай үндэр наһатайшуулһаа гадна, эндэ илангаа дунда наһанай зон түүхээ һайнаар мэдэхэ байжа, олон асуудалнуудтайгаар Ж. С. Сажиновта, эрдэмтэдтэ хандаһан байна. Тиимэһээ угай бэшэгүүдэй номуудые түргөөр хэблэн гаргаха, буряад ороной түүхэдэ хабаатай бусад олон хүдэлмэринүүдые гар бэшэгүүдые үргэнөөр шэнжэлжэ, номууд болгон, олон хэһэгээр худалдаанда гаргаха гэһэн дурадхалнууд оробо. Илангаяа мүнөө Баян-Голой дунда һургуулида хуушан монгол хэлэ заажа байһан үнинэй багша А. А. Арсаланов, буряад хэлэнэй багша Э. Д. Будзанаева болон бусад һонирхолтой үльгэрнүүдые хөөрөө. Энээнһээ гадна, Хилганын дунда һургуулиин багша М. Б. Раднаев баһал нютагай түүхэ һайнаар мэдэхэ байһанаараа, олоной анхарал татаа.

«Баргажанай үнэн» газетын редактор С. У. Потхоев, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Л. Б. Раднаев, соёлой байшангай директор Г. О. Цыренова гэгшэд энэ уулзалгые үндэр хэмжээндэ үнгэргэхын түлөөдэ эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэжэ, эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байгаа.

Д. ДОРЖИЕВА.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

«...ХАЛУУН БАЯРЫЕ ХҮРГЭНЭБДИ»

Монголой Арадай Республикын Дархан хотын залуушуулай хүгжэмэй театрай зохёохы коллективэй бүлэг артистнар манай Улаан-Үдэдэ гастрольдо ерэнхэй. Баледэй артистка Ламжавын Баттуул гэгшэтэй уулзажа, театр тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень гүйһан байнаб.

— Манай театр 1976 оной октябрь һарада нээгдэһэн юм, — гэжэ Л. Баттуул хөөрөөгөө эхилбэ.— Тиихэдээ хүгжэмтэ драмын театр гэгдэһэн байгаа. 1979 онһоо хойшо мүнөөнэйнгөө нэрээр нэршэһэн юм. Театрнай дүрбэн отделениһээ бүридэдэг. Тоолобол, мүнөө сагай залуушуулай хатарай, зүжэгэй, арадай зохёолой, оперын отделенинүүд болоно. Бүхы зохёохы коллективнай 170-аад хүнһөө бүридэдэг юм. Театраймнай директорээр Онгоный Жадамбаа хүдэлдэг, тиихэдэ ахамад режиссер, уран һайханай талаар хүтэлбэрилэгшэ — Даваасүрэнгийн Гэнбаатар мүн.

Удаань Ламжавын Баттуул үшөө хэдэн асуудалнуудта тобшохоноор харюусаба.

— Энээнһээ урда манай Буряад ороноор ябаа һэн гүт!

— Үгы. Түрүүшынхиеэ ерээбди. Зүгөөр танай уужам ороной һайханшье, томошье хотонууд болохо Москва, Ленинград, Киевээр 1978, 1982, 1987 онуудта ябаа һэмди. Харин Улаан-Үдэ түрүүшынхиеэ ерэбэбди гэжэ дабтанаб. Ушарынь гэхэдэ, иимэ юм. Нёдондо май һарада танай хотын ород драматическа театрай коллективтэй зохёохы харилсаа холбоотой болохо тухай хэлсээ баталаа һэмди. Тиигэжэ танай хотын театрайхид үнгэрэгшэ намар манда айлшалаа һэн. Тиимэһээ бидэ мүнөө ээлжээндээ айлшалба гээшэбди. Гадна мэргэжэлтэднай хүдэлмэриингөө талаар хоорондоо нягтаар харилсажа, дүй дүршэлөөрөө хубаалдажа байха гээд хэлсэнхэй юм. Энэ талаар өөр тухайгаа хэлэбэл, би июль соо дахинаа танда айлшалжа, «Байгал» ансамблиинхидта хэдэн хатар заахо ёһотойб.

— Улаан-Үдынхидтэ «Харанхы засаг», «Бүртүү шоно», «Модон зам» гэһэн зүжэгүүдые харуулжа байнат. Минии мэдэһээр, зоншье олоороо зүжэгүүдтэтнай ерэжэ, ехээр һонирхожо харана ха. Зүжэгүүд, тэдэнэй авторнууд тухай хөөрэбэлтнай, һайн байгаа.

— Болохо даа. Танай нэрлэһэн зүжэгүүдһээ гадна үшөө концертнэ ехэ программатай гүбди даа.

«Харанхы засаг» гэжэ зүжэгэй авторынь гэхэдэ, мүнөөнэй Монгол уран зохёолой үндэһэ һуури табигшадай нэгэн болохо Буян-Нэмэх юм. Энэ зүжэг анха түрүүн 1932 ондо табигдаа һэн. Тиигээд удахагүй хоригдоһон байгаа. Мүнөө һайн һайхан хубилалтануудай боложо байһан сагта тэрэниие дахин табиха арга олдобо гээшэ. Зүжэгые театраймнай ахамад режиссер Даваасүрэнгийн Ганбаатар табяа.

Чингис хаанай эдир наһые, хүсэ ехэтэй нэгэдэмэл гүрэн байгуулатарнь үнгэрһэн саг тухай зүжэг дотор хэлэгдэнэ. Нэрэ тушаа хэлэбэл, Чингис хаан Бүртүү шоно угай байһан юм гэжэ тодорхойлогдодог. Даваасүрэнгийн Ганбаатар энэ зүжэг бэшээд, найруулан табиба гээшэ. Манай гайхамшагта зохёол болохо «Нюуса тобшын» бэшэгдэһээр 750 жэлэй ойе бүхэдэлхэйн түрүү һаналтай олониитэ үргэнөөр тэмдэглэхэнь. Иимэ аргаар бидэшье энэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулна гээшэбди.

Ород уран зохёолшон Устиновай бэшэһэн «Модон зам» гэжэ онтохоной гол удха гэбэл, зобоһон, ядарһан зондо ходо туһалха энэрхы зөөлэн сэдьхэлтэйгээр үхибүүдээ хүмүүжүүлхэ ёһотойбди гэһэн болоно.

— Коллектив тухайгаа богонихоноор хөөрэжэ үгыт!

— Зуун далаад хүнһөө бүридэһэн коллективыемнай директор Онгоный Жадамбаа хүтэлбэрилдэг юм. Тиихэдэ ахамад режиссероо тугаар нэрлээ һэм. Артистнууд сооһоо республикынгаа габьяата артистнууд Бужгар, Соёл-Эрдэнэ, Энхбат гэгшэдые нэрлэхэмни. Бидэ булта тусхай мэргэжэлтэй зомди. Заримамнай Улаан-Баатарта һураа. Гадна Ленинградта һураһан зон бидэнэй дунда үсөөн бэшэ. Тиимэһээ ойрын сагта үшөө олон зүжэгүүдые бэлдэжэ, харагшадаа баясуулха шадалтайбди гэжэ найданаб. Тиихэдээ арадайнгаашье, бүхэдэлхэйншье гайхамшагта зохёолшодой зүжэгүүдтэ хандахабди.

— Сүлөөтэй сагаа эндэ хайшан гэжэ үнгэргэнэбта!

— Сүлөөтэй сагшье гэхэдэ, багахан лаб даа. Тиигэбэшье хотынтнай кинотеатрнуудта һонин, һонин фильмүүдые хараха сагаа олонобди. Мүн хото соогуур ябажа, дурасхаалта гоё һайхан газарнуудые харанабди, үшөө харахашьебди. Зүжэгүүдээ харуулжа дүүргээд, одоол сүлөөтэй болоходоо, Байгал далайн эрьедэ амарха һанаан бии. Буряад орон ерэһэн аад, үльгэр домогто Байгал далайетнай харангүйгөөр ябаха аалди? Буряадай зон бидэниие хүндэмүүшээр угтаа. Энээндэнь бултанайнгаа зүгһөө халуун баярые хүргэнэб.

Хүндэтэ айлшадтаа харагшадай зүгһөө баяр баясхалангаа бидэшье мэдүүлэе.

Д. ДАМБАЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Бүртүү шоно» зүжэгһөө үзэгдэлнүүд.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

…Гусиноозерск хотын ажаһуудалай хэрэглэм… байшанда долоон жэлэй туршада үһэ заһагшаар … жэлэй саада тээ тэрэнэй иимэ мэргэжэл шу… Л. Н. Тимошина һургаһан байна. Тэрэ гэһэн сагһаа …на Алексеевна залуушуулдашье, наһатай эхэнэр… …андань таарамаар үһыень заһажа үгэдэг юм. …Алексеевна Зеленкова үйлэдбэриингөө даабаринуу… …дүүргэдэг байна. Тэрэнэй ажалай үдэр забһарлал… …гүй. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй хүдэлһэн үдэртэ үһэеэ …ратай хүнүүд хододоо олон байдаг.
…ДЭЭРЭ: Л. А. Зеленкова ажал дээрээ.
В. ГАРМАЕВАЙ фото.

Номой таг

МОРИН СЭРЭГШЭДЭЙ ГАБЬЯА

Буряадай ном хэблэгшэдэй Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда Совет арадай туйлаһан Агууехэ Илалтын 45 жэлэй ойдо зорюулһан номуудай дундаһаа «Морин сэрэгшэд Эхэ оронойнгоо түлөө дайлалдаа» гэһэн номой дайнай ветерануудта һонирхолтой байхань дамжаггүй.

Энэ номой авторнууд—дайнай ветеранууд С. Б. Хандажапов, түүхын эрдэмэй кандидат, доцент отставкада гараһан полковник Г. Л. Воскобойников хоёр.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадажа, инвалид болоһон С. Б. Хандажапов Улаан Тугта болон Суворовой ордента Померанска 2-дохи гвардейскэ морин сэрэгэй корпусой бүридэлдэ фашис нохосуудтай тэмсээ юм. Тус корпусые Москва шадар болоһон дайн байлдаанда мэдээжэ генерал Л. М. Доватор удариднаһан гээшэ. Харин нүгөөдэнь — морин сэрэгэй түүхээр мэргэжэлтэй эрдэмтэн юм.

Номой авторнууд морин сэрэгэй һургуули манай Забайкалида гараһан эрэлхэг зоригтой командирнууд тухай үнэншэмэ зохидоор бэшэнэ. Тэдэнэй дунда Советскэ Союзай маршалнууд Г. К. Жуков, К. К. Рокоссовский, И. С. Конев, генерал Л. М. Доватор болон бусадтай дахинаа уулзанабди. Жэшээнь, залуу улаан командир ябаһан Лев Доватор 1931 ондо Троицкосавск (Хяагта) хотодо морин сэрэгэй бригадада алба хэхээ ерэһэн гэхэ. Тиихэ үедэ тус бригадые Константин Рокоссовский командалжа ябаһан байна. Лев Михайлович эндээ 1934 он хүрэтэр алба хээд, Верхнеудинск (Улаан-Үдэ), Эрхүү, Шэтэдэ албаяа үргэлжэлүүлээ юм. В. М. Фрунзиин нэрэмжэтэ сэрэгэй академи дүүргэһэнэй һүүлээр удаань 36-дахи морин сэрэгэй (1940 он) полкын командираар, хасагуудай корпусой штабай начальнигаар хүдэлһэн байна.

Морин сэрэгшэдэй баатар габьяа харуулһан хүбүүднай Москва, Сталинград хотонуудые, Белоруссиин, Украинын, Молдавиин союзна республикануудые, аха дүү Польшын, Румыниин, Венгриин, Чехословакиин арадуудые фашис эзэмдэгшэдһээ сүлөөлжэ, зол жаргалта ажабайдал түхеөлсөө һэм шуу.

Нютагаймнай хүбүүдэй дундаһаа Захааминай районой лейтенант А. О. Далеев, Түнхэнһөө эскадроной командир Л. С. Ивахинов, Сэлэнгын хасаг сержант Г. С. Шарапов, Зэдэһээ офицер Б. М. Тарбаев, Улаан-Үдэһөө эскадроной командир В. В. Пашкин болон бусадые нэрлэлтэй.

Буряад ороной морин сэрэгтэ алба хэһэн хүбүүдтэ зорюулагдан хэблэгдэһэн тус ном олон тоото зурагуудаар шэмэглэгдэнхэй.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Бүхэсоюзна радиогой үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулгануудай ахамад редакци «Нарата үдэр» гэжэ дулаахан нэрэтэй үргэмжын радиомарафониие энэ жэлэй июниин 1-дэ үнгэргэхөөр түсэблэнэ. Тус марафон хадаа инвалид үхибүүдэй ажамидаралай орёо хурса асуудалнуудта зорюулагдажа, энэ шухала темэдэ олониитын анхарал хандуулха гэһэн үүргэтэй. Радиомарафоной хүдэлмэридэ хабаадалсахаяа врачнууд, эрдэмтэд, шажан мүргэл баримталагшад, ниитэ ажал ябуулагшад, артистнар уригданхай.

«НАРАТА ҮДЭР»

Инвалидуудай республиканска бүлгэм, энэрхы сэдьхэлэй ба элүүр энхын совет жаса, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ үхибүүдэй жасын республиканска отделени, ВЛКСМ-эй обком ба Буряадай АССР-эй Гостелерадио ниитэ эмхинүүдые, эмхи зургаануудые, промышленна предприятинүүдые, һурапсалай гуламтануудые, Буряад орондо ажаһуугшадые энэ нангин хэрэгтэ хабаадажа, республикынгаа инвалид үхибүүдтэ шадал соогоо туһалхыень уряална.

Улаан-Үдын Жилсоцбанкын операционно управлениин 001 700 704-дэхи счедто мүнгэ зөөри дамжуулхадаа, «инвалид үхибүүдтэ» гээд тэмдэглэхыетнай гүйнабди.

Л. САНЕЕВ,
инвалидуудай республиканска бүлгэмэй түрүүлэгшэ,

З. КОНОГОРОВА,
республикын Гостелерадиогой редактор.

ТАСС ХИЛЫН САДНАҺАА

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮДЭЙ ПРОГРАММА СОНОСХОГДОБО

ВАШИНГТОН. СССР-эй Президент М. С. Горбачёвой албанай хэрэгээр майн 30-һаа июниин 4 болотор США-да ерэлгын программые Сагаан байшан соносхобо.

Майн 31-дэ июниин 1-дэ Вашингтондо үнгэргэгдэхэ уулзалгануудай үедэ М. С. Горбачев болон Дж. Бушай хоорондо тусхай хөөрэлдөөнүүдэй дүрбэн шата үнгэргэгдэжэ, совет-американ хэдэн документнүүдтэ гар табигдаха байна.

Июниин 2-то совет болон американ хүтэлбэрилэгшэд Вашингтонһоо багсаамжалхада 120 модоной газарта оршодог Мэриленд штадай Кэмп-Дэвид хотодохи США-гай президентын байра соо совет болон американ хүтэлбэрилэгшэд уулзажа хөөрэлдэхэ юм.

Хахасалгын баяр ёһолол июниин 3-да Сагаан байшан соо болохо юм.

Удаань М. С. Горбачев Холбоото Штадууд соогуур ябажа Миннесото штадай Миннеаполис, Калифорни штадай Сан-Франциско хотонуудта хүрэжэ, американ ниитын ба худалдаа наймаанай бүлэгөөрхидэй түлөөлэгшэдтэй, эрдэм, соёлой ажал ябуулагшадтай уулзаха юм.

НАЙДАМТАЙГААР ХҮЛЕЭНЭ

НЬЮ-ЙОРК. Буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар эндэ боложо байһан ООН-ой комиссиин сессидэ хабаадагшад совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгада гол анхаралаа хандуулна.

«Бүхы дэлхэйн олониитэ хоёр ороной дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгые ехэ найдалтайгаар хүлеэнэ. Юундэб гэхэдэ, энэ уулзалгын эхилтэр хоёр долоон хоног үлэбэ, — гэжэ буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнуудай талаар генеральна секретариин орлогшо Ясуси Акаси ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.—Дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалганууд бүхы уласхоорондын байдалда гүнзэгы ехэ, бүтэмжэтэй һайн нүлөө үзүүлдэг гээшэ. Жэшээнь, Мальтада болоһон уулзалгые энэ талаар дурдалтай. Буу зэбсэгүүдые, тэрэ тоодо химическэ зэбсэгүүдые хуряаха, ядерна зэбсэг дэлгэрүүлэн тараахагүй тухай шухала хэлсээнүүдые баталан абалгада тэрэнэй харгы нээхэ байһаниинь арсашагүй. Стратегическэ добтолхы зэбсэгүүдые, юрын буу зэбсэгүүдые хизаарлаха талаар хэлсээнүүдые баталха арга боломжотой байһан тухай асуудал түбэг бэрхэшээлдэ орожо байна гэжэ дуулаабди. Тиимэһээ США-гай гүрэнэй секретарь Дж. Бейкерэй албанай хэрэгээр Москвада ошоод байһан тухай мэдээсэлнүүдые хүлеэнэбди. Эдэ бэрхэшээл түбэгүүд гуримшуулагдаха байха гэжэ хараалнабди».

Совет-американ харилсаанай байдалһаа бүхы дэлхэйн дээрэхи оршон байдал сэхэ дулдыдаха байна гэжэ Я. Акаси тэмдэглэбэ.

ХЕЛЬСИНКИДЭ ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭБЭ

ХЕЛЬСИНКИ. «РСФСР-эй дээдэ һургуулинуудай эрдэмтэд — эрдэм ухаанда ба үйлэдбэридэ» гэһэн Финляндиин нийслэл хотодо нээгдэһэн выставкэ эмхидхэгшэд гансал амжалта туйлалтануудаа харуулхаһаа гадна, аралжаа наймаанай аша туһа абахые хүсэнэ. Россиин Федерациин 30 гаран университет болон институдууд тэрээндэ хабаадана. Тэдэнэр мүнөө үеын эрдэм, техникын эгээл холын хараатай шэглэлнүүдээр 150 шахуу шэнэ зохёол бүтээлнүүдээ эндэ табигдаһан байгаа.

Эндэ табигдаһан зүйлнүүд Россиин дээдэ һургуулиин эрдэм ухаанай хүсэнэй багахан хубиие элирхэйлэн харуулна гэжэ РСФСР-эй дээдэ ба тусхай дунда эрдэм һуралсалай министрэй орлогшо Ю. Б. Бородулин Хельсинкидэ байдаг ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэбэ. Манай министерствын системэдэ 200 шахуу дээдэ һургуули, хэдэн арбаад эрдэм-шэнжэлэлгын институдууд, конструкторска ба туршалгын-конструкторска бюронууд, үйлэдбэриин предприятинуудта хүдэлнэ. Мүнөө бидэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэ ёһотой 2500 шахуу эрдэм ухаанай зохёолгонуудтайбди.

...ОРИН ТАБАН ЖЭЛЭЙ ОЙН БАЯР

…жэлэй саана, …һарын эхин …гэндэ Агада ра…н редакци эм… олониитэдэ мэдээ… энэ аргын аша … зон нютагайнгаа … шагнаха, сэдь…рхэ аргатай бо…шодоо Агын ра…нгаа үлэд зоной …лой, оюун ухаа… экономикын хүг…лгэдэ нилээд го…хубитаяа оруулалса…

…һаяхан округой радиогой байгуу… жэлэй ойдо зо… баярай суглаан …абаадалгатайгаар үн… Округой совет, пар…нуудай хүтэлбэри…аймнай олониитэ, хүдэлмэришэн болон хүдөө бэшэгшэд энэ хэмжээ ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаба.

Агын радиогой ахамад редактор Г. А. Цырендашиев түрүүлэн сугларһан айлшадаа халуунаар амаршалаад, удаань коллективэйнгээ гаталан гараһан зохёохы зам тухай хөөрэбэ. Һүүлээрнь Агын радиогой эбтэй коллективые амаршалһан амаршалганууд зэдэлһэн байна. КПСС-эй окружкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Макаров окружной партийна организациин болон окружной Соведэй президиумэй зүгһөө радиожурналистнуудые халуунаар амаршалба. Мүн тэрэ КПСС-эй обкомой Хүндэлэлэй грамота редакциин коллективтэ барюулба.

Окргүйсэдкомой түрүүлэгшэ Г-Д. Ц. Цэдашиев радиогойхидые амаршалаад, коллективэй хэдэн зониие Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба, мүн туһаламжа болгон, нэгэ мянган түхэриг мүнгэ бариба. Һүүлээрнь телевидени болон радиогой Шэтын областной комитедэй түрүүлэгшэ Е. Б. Маликов, Буряадай республикаһаа Бүхэсоюзна радиогой корреспондент М. А. Очиров, «Правда Бурятии» газетын түлөөлэгшэ Ч. Д. Гомбоин, Усть-Ордын окружной радио-дамжуулгын редакциин ахамад редактор С. С. Солдамаев, «Агинская правда» газетын редактор Б. Ц. Цыденов, «Ленинец» газетын редактор Б. Б. Болотов гэгшэд зохёохы нүхэдөө 25 жэлэйнь ойгоор халуунаар амаршалба.

Партиин Агын райкомой секретарь Д-Ж. Р. Бальжинимаева, партиин Дулдаргын райкомой секретарь Л. Ц. Батоева, округой соёлой таһагые даагша Б. Б. Мункожаргалов мүн лэ радиогой журналистнуудые энэ баярта үдэрөөрнь халуунаар амаршалһан байнад.

Агын радиогой ажал хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан журналистнууд, хүдэлмэришэн болон хүдөө бэшэгшэд энэ баярта үдэртэй дашарамдуулан, редакциин зүгһөө урмашуулагдаба. Гадна округой соёлой хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо дуушад болон хатаршад радиожурналистнуудта, сугларһан олон нүхэдтэ бэлигээ харуулба. Иигэжэ нютагтамнай Агын радиогой 25 жэлэй ой үргэнөөр тэмдэглэгдэбэ.

Б. ГАРМАЖАПОВ,
манай корр.

АВТОМОБИЛЬНУУДЫЕ СССР-тэ ЭЛЬГЭЭХЭ

ТОКИО. Японой автомобиль бүтээдэг «Мазда» гэжэ томо ехэ компаниинуудай нэгэн «Мазда-323» түхэлэй 210 хүнгэн автомобиль Советскэ Союзда эльгээхэ юм. Июнь һарада тэдэ Усть-Илимэй модоной промышленна комплексын адресаар эльгээгдэхэ байна гэжэ фирмын түлөөлэгшэ мэдээсэбэ.

Энэ хадаа япон автомашинануудые СССР-тэ эльгээлгын түрүүшын дүй дүршэл бэшэ юм. «Тойото дзидося», «Ниссан дзидося», «Мицубиси дзидося» гэжэ асари ехэ автомобильна компаниинууд өөһэдынгөө продукциие Советскэ Союзда эльгээһэн байха. Имагтал үнгэрһэн жэлдэ 3600 автомашина Советскэ Союзда худалдагдаһан байгаа.

Гэхэтэй хамта һүүлэй үедэ баталагдаһан хэлсээнүүдээр совет эмхинүүдэй түлбэри унжагайруулжа байһандань, Японой тала һанаагаа зобоно. Энээнтэй дашарамдуулан, Японой Гадаадын худалдаа наймаанай ба промышленностиин министерство продукцияа, тусхайлбал, булад хайлуулгын ба химическэ индустриин продукциие газаашань гаргалгын түлөө түлбэреэ хоёр дахин дээшэлүүлээ.

Совет партнернуудай хангалтагүй муу ажалаар лэ иимэ юумэн боложо байна гэжэ «Джапан таймс» газетэ бэшэнэ. Энэнь нэн түрүүн шэнэ эмхинүүдтэ нүлөөлнэ. Бэеэ дааһан гадаадын худалдаа наймаанай ажал ябуулга хэхэ эрхэ абахадаа, тэдэнэр Япондо эд бараа худалдалгые үргэдхэхэ арга олгохо байна.

ОРОН ДОТОРХИ БАЙДАЛ

БЕЛГРАД. Мүнөө үедэ Югослави хүгжэлтынгөө эгээл хүшэр хүндэ үе сагуудай нэгэндэ ажаһууна. Экономическа реформо бэелүүлхэ, политическэ байдалда демократиие үргэдхэхэ талаар зарим тэды үрэ дүнгүүдэй туйлагдаашье һаань, орон доторхи байдал орёо түгшүүрилтэй, тогтууригүй байһаар гэжэ СФРЮ-гэй Президиум мэдүүлбэ.

Һүүлэй үедэ конституцяар хараалагдаһан гуримые хазагайруулха, ниитэ гүрэнэй хуулинуудые сахихагүй, общественэ байдалда аюул түхёолдуулһан бусад үзэгдэлнүүд сахиглагагүй гэжэ Югославиин гүрэнэй хамтын толгойлогшо тэмдэглэбэ.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

«ДЖАНГАРАЙ» hАЙНДЭР

УГ ЗАНШАЛААРАА, улаан шубаараа нэгэ гарбалтай, аха дүү хальмаг арадай суута «Джангар» гэжэ ульгэрэй 550 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ханин баригсаанай һайндэр Улаан-Үдын политическэ гэгээрэлэй байшан соо үрҗын саадэр болоо. Тайзан дээрэ урдаһайхан дал адли, улаан хилэн хушалгатай ута гэгшын столшье байгаагүй, гансал микрофон тодхоотой, Үдэшые хүтэлхэ дэлбэрритай — залуу эрдэмтэ Баярмаа ВСТИ-гэй худэлмэрилэгшэ Цыбикова гэгшэд тайзан дээрэ гаража ерээд, «Джангарта» зорюулагдаһан һайндэрэй үдэшын галханда сугларһан хүн зониие, тэрэ тоодо Хальмаг оронһоо ерэһэн хани нүхэдөө амаршалба.

Хальмагай мэдээжэ эрдэмтэн, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат В. Д. Пюрвеев «Менд» гэжэ түрэл хэлэн дээрэ зониие мэндэшэлэн бээрээ, сэдьхэлэй халуун ордоһотоор «Джангар» тухай үгэ хэлэжэ, бидэниие һонирхуулба, баясуулба. Удаань Хальмагай АССР-эй Театральна ажал ябуулагшадай холбоотой правлениин түрүүлэгшэ, Б. Басангоэай нэрэмжэтэ драмын театрай ахамад уран зураашэ, СССР-эй Уран зураашадай холбооной гэшүүн В. Б. Яшкулов тайзан дээрэ урилдаа, «Джангарай» ойгоор композитор Петр Очиров бэшэн Чонгушевой оперо бэшэһэн тухай, тэрэ томо бүтээлэйнь манай оперно театртэ табигдахаар бэлдэгдэжэ байһан тухай хөөрэжэ һонирхуулба. Тиигээд энэ оперые найруулан табихаар Польшоһоо уригдаһан режиссер Анджей Ямруз гэгшые тайзан дээрэ гарахыень Яшкулов дам уриһан байна. Одоол хазаар хара һахалтай, бээр үндэр бэшэ, хэржэм мэряатай, ялалзаһан хурса нюдэтэй Анджей Ямруз гэгшэ тайзан дээрэ гаража ерээд, мүн лэ түрэл хэлэн дээрээ мэндэшэлээ, «Джангар» гэжэ оперо дээрэ униинэй худэлжэ байһан тухайгаа хөөрэбэ. «Энэ оперодо имагтал буряад артистнар наадаха ёһотой байгаа»,— гэжэ тэрэ онсолно һэн.

Тиигээд А. Ямруз дам саашань СССР-эй арадай артист Дугаржап Дашиевта үгээ дамжуулаа. «Джангар» оперые найруулан табиха худэлмэри август һара хүрэтэр хүсэндэе орохо ёһотой, «Джангар» ульгэрэй 550 жэлдэ зорюулагдаһан хэ найр наадан Элистэ хотодо август соо болохо юм. Тэрэ һайндэрэй үедэ оперын премьерэ болохо.

Урдань оперно театрай дуушад—Леонард Шоболов (джангарша), Баатар Будаев (Шовто-Хара), Надежда Бэргеева (Гэрэнзэл), Дугаржап Дашиев (Мингаазан) болон бусад артистнар Джангархаан хэлэгүүдые хүргүүлээ. Эдэ театрай хоор хабаадаба. Хоорые О. В. Молонова хүтэлбэрилһэн байна.

Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшын орлогшо Б. С. Дугаров үгэ хэлэхэдээ, монгол угсаатан зоной уран бэлигэй гурбан орьёл бии юм, тэдэнь «Нюуса тобшо», «Гэсэр», «Джангар» болоно гэжэ тэмдэглэһэн байна.

Искусство шэнжэлэлэй эрдэмэй кандидат, СССР-эй Композиторнуудай холбооной гэшүүн Д. С. Дугаров «Джангарай» холботой һонин ушарнуудые хөөрөө. «Джангар» ульгэр буряад арадай дунда хэлсэгдэдэг, илангаяа Сэлэнгын буряадуудай хөөрэлдөөн мэдэгдэбэ. Тэдэ һалаануудыень тэрэ өөрөө бэшээд абаһан, бэрлуулһэн байба. Тиигээд Дашинимэ Санжиевич буряад ульгэрэй түүрэлгэ дуулажа, хүн зониие эхэ һонирхуулба.

Хальмагһаа ерэһэн «Эрдэм» гэжэ фольклорно ансамбль тайзан дээрэ урилдаа, аха дүү хальмаг арадай уран зүрхэнэй халуун мэндые дээжэ ялдараа эсарһанаа буряад арадта зал соо һуугшадта дамжуулан хүргэбэ. Тиигээд энэ ансамблиин бүридэлдэ сэгэ янзын хатарнуудаа харуулаа. Урданайхиие, шог етото мүнөөнэйхиие дуунуудаа дуулажа, тэдэ сугларһан зониие эхээр хүхеэрээ, баярлуулаа. Олондо мэдээжэ болоһон «Ишэмдэг», «Шэшэрдэг» гэжэ гурэ хатарнууд хани халуунаар угтагдаа һэн. РСФСР-эй габьята, КАССР-эй арадай артист Эмба Манджиевэй найруулһан «Эмбэмбин» гэжэ хатарые Г. Манджиев гоёор хатараа. Н. Музраев, Н. Шурганова, М. Абушинова болон бусад нүхэдэй уран бэлиг онсо һайшаагдаа. Илангаяа залуу джангаршан Вл. Боруев гэгшэ хоолой хашан түүрэлдэг, дуулан түүрэлдэг түүрэлгэнүүдые харуулжа, юнтэйшье сэгнэшэгүй баяр түхеэбэ.

Наяхан эмхидхэгдэһэн «Тоонто» гэжэ фольклорно ансамблиин гэшүүд айлшадаа халуунаар амаршалһан байна.

Урда үдэрынь айлшадай этнографическа музей ошожо хараһан, дасан бараалхаһан, Сэлэнгын районой Нобхоной зонтой уулзаһан байгаа.

Үсэгэлдэртөө хальмаг ханинарнай нютагаа бусаба.

Ц. ДОНДОГОЙ.

Агууехэ Илалтын һайндэрые районой һуурин бүхэндэ олониитэ үргэнөөр тэмдэглэбэ. Баатар хүбүүдэйнгээ дурасхаал болохо хүшөөнүүдэй дэргэдэ митингнүүд үнгэргэгдэжэ, дайнда хабаадагшад, тылдэ ажаллагшад, мүнөө үеын залуушуул һайхан үгэеэ хэлэжэ, Эсэгэ ороноо хархис дайсанһаа хамгаалжа, ами наһаяа үгэгшэд тухай дурсаба. Һайндэртэ зорюулагдажа, нютаг бүхэнэй уран һайханай бүлгэмэйхид концерт харуулаа, залуушуул спортын олон зүйлнүүдээр мүрысөө. Нуга, Охор-Шэбэр һууринуудта дайнһаа бусаагүй нютагайхидтаа дурасхаал болгожо, хүшөөнүүдые табяа юм. Мүн Далахай нютагта һуурин зоной түүхэ харуулһан музей үүдэеэ үргэнөөр сэлибэ.

Хүшөө бүхэнэй нюур таладаа аржытар һиилэгдэһэн нэрэ обогуудые уншахадаа, сугларһан үндэр наһатанай һанаан бодолдо душеэд оной тэрэ һүреэтэ саг ээлүүдгүй ороодхино ёһотой. Охор-Шэбэрһээ зуун һэн, Нугаһаа дүшэн гурбан наһанайнгаа эгээл эршэтэй хаһада ябаһан хүбүүд Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаяа үгэһэн байгаа. Тэдэнэй мүнхэ нойроор нойрсоһон хэбтэри, хүшөө, хүүрнүүд Зүүн Европын дайдаар оршоно.

НАНГИН ДУРАСХААЛ

Нугынхид дүшэн гурбан нютагаархидайнгаа дурасхаалда 43 мүнхэ ногоон хасууринуудые хүшөөгэй дэргэдэ һуулгажа, баатарнуудаа мүнхэрүүлбэ.

Охор-Шэбэрһээ дайнһаа бусаагүй сэрэгшэдэй нэрэ, обогуудай дунда Тахановуудай зургаан, Сыреновуудэй дүрбэн, Шатоновуудай гурбан, Догдоновуудай гурбан обог нэрэ һубарилдан бэшэгдэнхэй. Хүшөөгэй нээгдэхэдэ сугларһан зон, энэ олон хайрата хүбүүдэйнгээ нэрэнүүдэй дурдагдахада, нюдэнэйнгөө нулимсэ мэлмэрүүлэн байһан һэн.

Б. ШАРАКШАНОВ.

ДЕКАБРИСТНУУД ТУХАЙ ФИЛЬМ

Свердловскын киностудиин кино ·буулгадаг бүлэг, декабристнууд тухай хоёр серитэй уран һайханай фильм буулгажа эхилхэнь. Сценариин автор ба найруулан табигша режиссёр Барас Халзанов болоно.

Аха дүү Бестужевтан ба Буряадай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаров, декабрист Николай Торсон гэгшэд тус фильмын гол геройнууд болоно. Рольнуудые гүйсэдхэгшэд хараалагдаһанхай. Николай Бестужевай һамганай роль гүйсэдхэхэ буряад артистка бэдэрэгдэжэ байнхай.

Энэ жэлдэ 325 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхэеэ байгаа Новоселенгинскдэ, мүн Зүүн-Хүнхэртэ, тэрэ сагай гэршэ Галуута-Нуурай дасангай дэргэдэ кино буулгагдаха юм.

С. АЮШЕЕВ.

БАЙГААЛИДА ЗОРЮУЛАГДАҺАН ҮДЭРНҮҮД

Тарбагатайн дунда һургуулида байгаали хамгаалгада зорюулагдаһан долоон хоног үнгэргэгдэбэ. Эдэ үдэрнүүдые багша Лидия Григорьевна Еремеева эмхидхээ. Долоон хоногой түрүүшын үдэр тус һургуулиин ахамад классай һурагшад байгаали хамгаалха бүлгэмэй түлөөлэгшэнэртэй уулзажа хөөрэлдөө. Тарбагатайн захада нитратна, мүн ондоошье хорото бодосууд дайралдадаг болонхой, энэ ушараар һанаагаа зобожо байһанаа һургуулиин үхибүүд мэдүүлээ.

5—7-дохи классай һурагшад аяншалгада гаража, байгаали тухай бүри ехэ юумэ мэдэхэ боложо ерээ гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Байгаалида зорюулагдаһан асуудалаар хөөрэлдөөн хоёрдохи үдэртэнь һургуулиин бүхы классуудта болоо юм.

Гурбадахи үдэртэнь биологическа эстафетэ болоо. Мүн асуудал-харюунуудай үдэшэ эмхидхэгдээ һэн.

Дүрбэдэхи үдэртэнь үхибүүдэй библиотекэ байгаалида зорюулагдаһан номуудай выставкэ үнгэргөө.

Табадахи үдэртэнь байгаалиинь материалаар хэгдэһэн выставкэ болоо һэн.

Зургаадахи үдэртэнь «Ленин шэнгеэр байгаалида хандая» гэһэн аман үгын журнал эмхидхэгдээ. Мүн энэл үдэр фото-зурагай, планшедүүдэй конкурс үнгэргэгдөө һэн. Баһал энэ үдэр «Байгаалида нүхэр ёһоор хандая» гэһэн слёт боложо юм. Имэрхүү хэмжээ ябуулганууд һургуули бүхэндэ боложо байгаа һаа, һайн гэжэ һанагдана. Эндэ багшанарай, үхибүүдэй үүсхэл, оролдолго хэрэгтэй.

Б. ДАБАИН.

ХАЛУУН АНХАРАЛААР ХҮРЕЭЛЭГДЭНЭ

Хяагтын-Адаг тосхондо тусхай интернат байгуулагданхай гэжэ мэдэнэбди. Эндэ түрэхэһөө эхилээд үлбэр бэе мүн үбгэ наһан болоһон хүнүүд байрладаг гээшэ. Мүнөө 365 хүн эндэ байрлажа, интернадай хүдэлмэрилэгшэдэй энэрхы харууһан доро амарна, бэеэ аргалуулна.

Эдэнэрэй мэдэлдэ хоёр дабхар гурбан байшан гэр, уужам һаруул клуб, столово, бани үгтэнхэй. Энээнһээ гадна эндэнь өөһэдынь теплицэ табигданхай, ургаса хадагалха склад болон уран дархашуулай мастерской түхеэрэгдэнхэй юм. Мүн интернадта байгшад өөрын поликлиникэтэй. Эндэ мэргэжэл һайнтай, энэрхы сэдьхэлтэй врачнар, медицинын сестранууд хүдэлнэ.

Тэдэнэй дунда медицинскэ сестрагаар А. Ф. Захарова хүдэлжэ ябана. Анна Федоровна медицинскэ училищи дүүргээд, эндэ ерэжэ хүдэлһэн юм. Нүгөөдэнь — үндэр наһатанай дунда хүндэтэй болоһон санитарка Ц. И. Бадмаева болоно. Цырма Ишеевна 25 хүнэй хойноһоо харууһалхадаа, тэдэнэйнгээ гүйлтэ, эрилтэ сэг сооньдүүргэжэ, хэжэ ябадагаараа хүндэтэй хүниинь болоо юм.

Үбшэн, үлбэр, үбгэ наһан болоһон эдэнэрые амтатай эдээ хоолоор хангажа байдаг тогоошод В. Г. Колодина, Н. П. Сабирова, Светлана Пудовкина гэгшэд эртэ үглөөнһөө эхилээд, үдэшэ орой болотор халуун эдеэгээ шанажа, бэлдэжэ, туха сүлөөгүй байдагынь мэдээжэ. Тиихэдэ өөрынь хамһабарнин ажахыһаа горитой тэдхэмжэ абтадаг юм. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ тус ажахы 8,4 тонно мяха, 149 центнер һү эдэнэртэ үгэһэн байха юм. Мүнөө эндэнь 177 гахай тоологдоно.

— Манай интернат үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр республика соогоо түрүү һуури эзэлжэ, Буряадай АССР-эй Социальнотэдхэмжын министерствын дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа һэн,— гэжэ тус интернадые даагша Е. Ф. Тазетинова хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тогоошод В. Г. Колодина, С. Пудовкина, Н. П. Сабирова.

Е. СУРМАЧАЙ
фототекст.

«Спортлотогой» тиражай дүнгүүд

1990 оной майн 13-да үнгэргэгдэһэн 19-дэхи тиражай дүнгүүдые «Союзспортлото» нэгэдэл согсолбо.

«45-һаа 6-ень таахa спортлото»: 1.431.210 билет орео. Зургаан номер хэншье таабагүй. Табан номер (36 карточка) таагшад (1.331 түхэриг), дүрбэн номер (1.519 карточка) тааһан хүнүүд —42 түхэриг, гурбан номер (25.739 карточка) таагшад 4 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень таахa спортлото»: 15.211.618 билет орое. Табан номер (24 карточка) тааһан хүнүүд —10.000 түхэриг, дүрбэн номер (4.213 карточка) таагшад —175 түхэриг, гурбан номер (162.578 карточка) тааһан хүнүүд 8 түхэриг абаха.

19-дэхи тиражай биледүүдээр, 10-дахиһаа 19-дэхи хүрэтэр хабаадаһан 10 тиражай биледүүдээр шүүбэринүүд июниин 2-һоо 1990 оной июлиин 2 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

Сагай уларил

Байгша оной май һарада сагай уларил үдэр бүри шахуу хубилжа байба. Үнгэрөөд байһан долоон хоногой туршада хуурай аад, халуун үдэрнүүд боложо, тала дайдаар набшаногоон хараа байса ургажа захалба. Тиихэдэ республикын олонхи нютагуудта мойһон сэсэглэжэ, хоншуу һайхан үнэрөө тала дайдаар тараaба.

Майн 15—16-най үдэрнүүдтэ гэнтэ үзэгдөөгүй халуун боложо, 33—36 градус хүрэтэр дулаарба. Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ шадар 35 градус халуун болобо. Иигэжэ сүүдхын туршада урдынхиһаа дундa зэргэ̄эр 3—6, майн 15—16-най үдэрнүүдтэ 8—13 градусаар үгүү дулаан болоо.

Харин үдэшын 7—8 часһаа хаа хаанагүй шангаар һалхитжа, хүнэй тэсэшэгүй гэхээр шорой тооһо үрхирүүлээ, гэнтэ газаамнай харанхы болоһондол үзэгдөө. Тиигэжэ зарим тээ 50—100 метрэй зайда юушье харахын аргагүй болоо.

МОЙҺОН СЭСЭГЛЭЭ

Секундын 17—22, зарим нютагуудта 29—35 метр хүсэтэйгөөр һалхилба, тооһо шоройгоор шэдэлбэ. Шанга һалхинай болохоdo, хуурай энэ һарада хүбшэ тайгада түймэрэй аюул ехэ болоод байба.

Һаяын үдэрнүүдтэ хура бороо орохогүй, хуурай байхаар хүлеэгдэнэ. Үнгэрһэн үе соо республика дотор шииг нойтон багаар ороо.

В. БРЮХАНОВА,
гидрометеобсерваториин сагай уларил шэнжэлхэ таһагые даагша.

ТЕЛЕВИДЕНИ

МАЙН 21-һээ 27 ХҮРЭТЭР

ПОНЕДЕЛЬНИК, 21

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

7 час 30 минутаһаа 17 час хүрэтэр аппаратура заһагдаха. МОСКВА. 17.00—Эрдэмэй һонин. 18.00—«Фестивалиин шэнжэнүүд». 18.30—Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 19.30—Время. 20.00—«Д. Волкогоновой «Триумф и трагедия» гэһэн ном тухай (Сталинай политическэ дүрэ). 20.20—ФРГ-дэ дэлгүүр яажа эмхидхэгдэнэб. 20.50—СССР-эй арадай артист В. Плучегай зохёохы ажал ябуулга тухай. 22.00—Время. 22.30—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 22.35—Футболой шэнжэлэл. 23.05—«Чардаш Монти»—уран һайханай фильм. 00.30—Совет-американ харилсаануудай хүгжэлтэ тухай. 01.30—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

9 часһаа 17 час 05 минута хүрэтэр аппаратура заһагдаха. УЛААН-УДЭ. 17.05—Мультфильм. 17.15—1989 оной майда Москва хотодо болоһон буряад уран зохёолшо Хоца Намсараевай дурасхаалай үдэшэ. 19.15—Байгал. 19.35—«Зүүн Сибирь»—киножур «Халаан»—журнал 20.15—Дүрэ бүл рилдаагаар СССР чемпионадта. 20.55— нууд. МОСКВА. 21.0 лан нойрсогты, 21.15—Волейболоор лигиин түрүү һүүр түлөө мүрысөөн. КНР-эй ба СССР-эй с дамал командануу «Вызываем кинолога с кой»—баримтата фил —«Ногоон дэн». 23.40— лоор СССР-эй чемпио шуул. СКА (Минск)—

ВТОРНИК, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—Мультфильм. 10.05—«Семья Зитаров»—6 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 12.25—Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 13.25—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 13.30—Время. 16.45—«На уровне травы»—баримтата фильм. 17.15—«Хоор болон бидэ». 18.30—1989 оной майда Москвада болоһон олониитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй бүхэдэлхэйн II конференци тухай. 19.30—Время. 20.00—Мультфильм. 20.15—ФРГ-дэ дэлгүүр яажа эмхидхэгдэнэб. 20.45—«Семья Зитаров»—6 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00—Время. 22.30—Врач Х. Алиевай шэнэ психотерапевтическэ онол арга тухай. 23.15—Иосиф Бродский. 00.25—Джазай хүгжэм. 01.15—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Оршон тойронхи дэлхэймнай. 9.55, 10.55—«Мастер, Маргарита... Испан хэлэнһээ оршуулга». 10.05, 11.05—Француз хэлэн. 11.35, 12.35—Географи. 7-дохи класс. 12.05—«Ород хэлэн». 13.05—«Обретешь в бою»—уран фильм. 2-дохи сери. УДЭ. 17.25—«Манай 17.55—Шэнэ һонин 18.10—«Парти ба ЛВРЗ-гэй коммунист жуулгада хабаадаха Байгал. 19.10—Байгал хи газар дээрэ. 19.55 холнууд. МОСКВА. РСФСР-эй Арадай де дай съезд дээрэ.

СРЕДА, 23

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—Мультфильм. 9.55—«Семья Зитаров»—6 серитэй уран һайханай фильм. 2-дохи, 3-дахи сери. 12.10—РСФСР-эй Гүрэнэй духовой оркестр наадаха. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—Время. 16.45—«Компьютертэй харилсалга». 17.30—Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 18.30—«Алма-Ата—Хиросима» гэһэн теле-хүүргэ. «Дэлхэйн һунгагшад ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые буруушаана». 19.30—Время. 20.00—«Харгын аюулгүй байдалые сахиха». 20.30—«Дипломатическа бэшэ хөөрэлдөөн». Сенатор Эдвард Кеннеди дамжуулгада хабаадаха (США). 20.50—«Семья Зитаров»—6 серитэй уран һайханай фильм, 2-дохи сери. 22.00—Время. 22.30—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 22.35—«Минии Чайковский», М. И. Прудкин хөөрэнэ. 23.20—Компьютер «Номгон Дониие» уншана. 23.40—«Вечерняя Москва» газетын «Хүгжэмтэ марафондо» илегшадай парад». 01.10—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Марс тээшэ ута зам». 9.35, 10.35—Байгаали шэнжэлгэ, 3-дахи класс. 10.05, 11.05—Немец хэлэн. 11.35, 12.35—Физикэ, 7-дохи кла —Эрэшүүлэй воскресен ралта. 14.05—«Обреченн —уран һайханай 3-дахи сери. УЛААН-УДЭ —«Хүбүүд-басагад», КПСС-эй XXVIII съезд лан (буряадаар). 18.5 19.10—«Байгал —бул баялиг». 19.55—Соно МОСКВА. 20.00—Р Арадай депутадуудай дээрэ.

ЧЕТВЕРГ, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—Мультфильм. 10.05—«Семья Зитаров»—6 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи, 4-дэхи сери. 12.35—Футболоор Европын чемпионуудай кубок. Түгэсхэл. «Бенфика» (Португали)—«Милан» (Итали). 1-дэхи тайм. 13.25—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 13.30—Время. 14.10—Футболоор Европын чемпионуудай кубок. Түгэсхэл «Бенфика» (Португали)—«Милан» (Итали). 2-дохи тайм. 16.45—«Портрет любимой женщины»—уран һайханай фильм. 17.25—«Тайна горного подземелья»—үхибүүдтэ фильм. 18.40—Гармонёор наадаха. 19.10—«С кровью и потом»—М. А. Шолоховой зохёохы ажал ябуулга тухай баримтата фильм. 19.30—Время. 20.00—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 20.45—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 20.55—«Семья Зитаров»—6 серитэй уран һайханай фильм, 3-дахи сери. 22.00—Время. 22.30—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40—Футболоор Европын чемпионуудай кубок. Түгэсхэл. «Бенфика» (Португали)—«Милан» (Итали). 00.20—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35—Байгаали шэнжэлгэ. 4-дэхи класс. 10.05, 11.05—Испан хэ 12.35—Биологи, 8-дахи 12.05—Эрдэм дэлг фильм. 13.05—«Обре бою»—уран һайханай 4-дэхи сери. УЛААН-УДЭ —«Ая-ганга»—телеальм ряадаар). 17.30—Илал жэлдэ. «Дурасхаал» про грамма. 18.50—Байгал Буряад орон. 19.55—Со нууд. МОСКВА. 20.00— эй Арадай депутадууд дэхи съезд дээрэ.

ПЯТНИЦА, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—Мультфильм. 9.50—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 10.35—Клависнээр наадаха. 11.00—«Хүн. Газар. Дэлхэй. Юртэмсэ». 12.00—Туркмениин хүгжэмтэ фольклор. 12.30—Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 13.30—Время. 16.45—Африка мүнөөдэр. 17.45—СССР-эй арадай артистка Е. Образцова А. Даргомыжскын романснуудые гүйсэдхэхэ. 18.40—Ахалагша классайхидта «Образ» гэжэ уран зохёолой дамжуулга. 19.30—Время. 20.00—«Венгри. Хабер—90». 22.00—Время. 22.30—Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 22.35—«Хаана, хэзээ, юун болооб?» 23.25—Хараа бодол. 00.55—Хүгжэмтэ дамжуулга. 01.25—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Олимпида һуури эзэлыт». 9.35, 10.35—Байгаали шэнжэлгэ. 4-дэхи класс. 10.05, 11.05—Англи хэлэн. 11.35, 12.35—Байгаали шэнжэлгэ. 6-дахи класс. 12.05—«Леннаучфильм» киностудиин эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүдэй программа. 13.05—«Обретешь в бою»—уран һайханай фильм. 5-дахи сери. УДЭ. 17.35—Мультфильм —«Театр ба харагша гар» гэһэн хальмаг ледые шэнээр табиһан 18.20—Буряад хэлэнэй 18.55—Буряад ороной 19.55—Соносхолнууд. 20.00—РСФСР-эй Арадай тадуудай нэгэдэхи съ рэ. Забһарлалгадаа лан нойрсогты, багаш

СУББОТО, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Эжы, аба, бидэ гурбан». 10.05—«Бурда моден» дурадхана... 10.35—Фортепианна хүгжэмэй концерт. 10.55—«Минии нүхэдэй һайхан шэнжэнүүд». 11.45—Уһан дээрэхи цирк. 12.45—«Ночной гость»—уран һайханай фильм. 13.55—«П» тэмдэгтэй гэһэн программын хуудаһануудаар. 11.45—Эрдэм дэлгэрүүлгын шэнжэлэл. 15.55—Худалдаа наймаанай мэдээн. 16.30—Политическэ хөөрэлдөөнүүд. 17.30—П. И. Чайковский. «Орлеанская дева» оперо. ССР Союзай ГАБТ-ын зүжэг. 19.50—Уласхоорондын шэнжэлэл. 20.35—Балалайкаар наадаха. 20.45—Режиссер К. Кийскын фильмүүд. «Цену смерти спроси у мертвых». 22.00—Время. 22.30—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40—РСФСР-эй арадай артист Е. Петросянай хабаадалгатай «Инвентаризация» зүжэг. 00.40—«Һүниин тэнгэй урда ба һүүлээр».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Мультфильм. 9.55—Волейболоор дэлхэйн лигын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. Эрэшүүл. СССР-эй ба КНР-эй суглуулагдамал команданууд. 16.00 — «Хани харилсаан»—ки нал. 19.30—Мультфильм —Зохёохы пресс-клуб танилсуулна. 21.00— нойрсогты, багашуул! «Бэлиг талаангай байһан тухай трактат — Время. 22.30—Д «Реквием». 00.05— ные истории»—кино 00.55—«Брюнет вечер рой» уран һайханай (Польшо).

ВОСКРЕСЕНИ, 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — «Бултанай эрхилхэ спорт». 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлотогой» тираж. 10.00—«Эртэ үглөөнһөө». 11.00—«Эсэгэ орондоо алба хэнэ». 12.00—Үглөөнэй энеэдэ нааданай программа. 12.30—«Дэлхэйе тойрон»—альманах. 13.30—Илалтын 45 жэлдэ. «Долгие версты войны»—3 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 14.25 — «Элүүр энхэ байлга». 15.30—«Третий принц»—уран һайханай фильм. 17.00—Хүдөөгэй ажалшадта дамжуулга. 18.15—Шолоховто зорюулагдаһан үдэшэ ССР Союзай ГАБТ-һаа дамжуулагдаха. 20.00 — Мультфильм. 20.25—«Ринг»—уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.30—«Хэтэдээ мүнхэ зүйлнүүд тухай бодолнууд». 22.45—«Хани барисаанай меридианууд». Фольклорой уласхоорондын хоёрдохи фестиваль Киевтэ нээгдэхэ.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!» 9.15—«Служили два товарища» — уран һайханай фильм. 10.50—Экран дээрэ—01 албан. 11.20—Арадай аялга дуунууд. 11.35—«Манай һанаа зобоодог газар» гэһэн циклһээ «Сон» гэжэ баримтата фильм. 12.30—НБА-гай мэргэжэлтэ баскетболистнуудай дунда США-гай чемпионат. 13.30—Ороной театрнууд харуулна. Белоруссиин Я. Коласой академическэ театрай «Вечер» гэһэн фильм-зүжэг. Авторынь — А. Дударе «Совет Росси»—видео 18.00—Уласхоорондын лэл. 19.00—«Газар уялгаа дүүргэхэбди» новой түрэһөөр 100 19.45—«Бидэнэй дэлхэй». Режиссёр М ковой фильмүүд. «Пр бята», «До свидани «Есть такие поводы» 20.45—«Амгалан нойсо гашуул!» 21.00—Уһан бүмбэгөөр наадалган эй кубок. Түгэсхэл. Время. 22.30—Киносе

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто

«Росси шэнэдхэлгын богоһо дээрэ» гэһэн гаршаг доро РСФСР-эй Арадай депутадуудай нэгэдэхи съездын хүдэлмэриин тоосоон номерой нэгэдэхи хуудаһанда толилогдоо.

Областной партийнэ организациин нэгэ мандадай һунгуулиин округуудта КПСС-эй XXVIII съездын делегадуудые һунгаха талаар 1990 оной майн 16-да болоһон һунгалтын дүнгүүд тухай мэдээсэл номерто үгтөө.

Буряадай АССР-эй Арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ И. Пытинтэй хэһэн хөөрэлдөөн номерто бии.

«ТЭЦ-2 тэрэл зандаа...»— Улаан-Үдын 2-дохи ТЭЦ-һээ Т. Олоевой сошордомо дохёо номерой нэгэдэхи хуудаһанда үгтэбэ. Городто ажаһуугшад 2-дохи ТЭЦ-һээ энэ жэлдэ дулаа абахабди гэжэ найдадаг. Тэзд аяар 1988 ондо ТЭЦ дулаа үгэхэ байһан шуу. Мүнөөнэй байдалаар болоо һаа, улаан-үдынхидэй найдал бэелүүлэгдэхэгүй.

Газетын хоёрдохи хуудаһанда «Арсалдаата ендэр» гэһэн ниитэ гаршаг доро партиие хубилгаан шэнэдхэхэ тухай газетын уншагшадай һанамжанууд ниитэлэгдээ.

Байгал далайе аршалан хамгаалха талаар уласхоорондын түрүүшын конференци Улаан-Үдэдэ болохо юм. Энээн тухай статья газетын гурбадахи хуудаһанда толилогдоо.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—«Бултанай эрхилхэ спорт». 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлотогой» тираж.. 10.00—«Эртэ үглөөнһөө». 11.00—«Эсэгэ орондоо алба хэнэ». 12.00—Үглөөнэй энеэдэ зугаанай дамжуулга. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—«Повстанческая история»—8 серитэй уран һайханай фильм. 7-дохи сери—«Не на жизнь, а на смерть», 8-дахи сери—«И близок день». 16.00—«Элүүр энхэ байлга» 16.45—«Хүгжэмтэ киоск». 17.15—Хүдөөгэй ажалшадта дамжуулга. 18.30—«Дикие лебеди»—уран һайханай фильм. 20.00—Мультфильм. 20.30—«Все могло быть иначе»—уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.30—«Хэтэдээ мүнхэ зүйлнүүд тухай бодолнууд». 22.45—П. И. Чайковскиин оперонуудһаа хэһэгүүд. 23.45—Политическэ темэдэ хөөрэлдөөнүүд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА 9.00—«Зарядкада зогсогты!» 9.15 — «Мужики»—уран һайханай фильм. 10.45—Киевэй гүрэнэй филармониин баянистнуудай оркестр наадаха. 10.55—«Иван Б целине»— уран һайх льм. 12.30—«Аян клуб». 13.30—«Ухи гуудай гүлгэд туха Уран һайханай ческэ дамжуулга. римтата фильм. 15.3 Росси»—видеоканал Уласхоорондын 00—«Арадай уран 00—«Амгалан нойсо гашуул!». 21.15—РСФСР- дай депутадуудай съезд дээрэ.

Редакторай ор
Ц. Б. ЦЫРЕНДО

Кино, театрнуудта

Русский театр драмы

Гастроли в СССР Дарханского молодежного музыкального театра МНР. «Берту Чину — Нууц товчоо (Чингиз-хан — сокровенное сказание)— в 19-30 (по просьбам зрителей.) Спектакль посвящен 750-летию Сокровенного сказания. «Деревянная дорога» (музыкальная сказка)— в 12.

«Дружба»

«Раз, два, горе не беда»— в 10, «Без единой улики»— в 11-40, 16-20, 21-10 (удл.), «Родной ребенок» (2 с.)— в 13-40, 18-20.

«Прогресс»

Красный зал —«Идеальное преступление»— в 9-30, 11-30, 13-30, 15-30, 17-30, 19-30, 21-30.
Зеленый зал —«Гу-га» (2 с.)— в 10, 12-40, 15-20, 18-10, 20-50.

«Родина»

«Принцесса-павлин»— в 10, 16, «Идеальное преступление»— в 12, 14, 18-10, 20, 21-50.

«Октябрь»

«Заколдованный мальчик»— в 9-40, «Кавказская пленница, или Новые приключения Шурика»— в 12-50, «Друг моей подруги»— в 11, 16-50, 18-40, «Семья» (2 с.)— в 14-20, 20-30.

«Эрдэм»

«Черные ступни»—в 10, 12-50, 14-30, прозвищу «Крокоди 10, 20, «Крокодил — в 18, 21-40.

«Восток»

«О лыжных состяза рей»— в 15-30, «Ко рью»— в 17, 19, 21.

«Байкал»

«Дружок веселого в 16-30, «Люби и — в 18-30, 21.

«Аршан»

«Я уже не бою «Сто солдат и — в 18-30, 21.

ДК «Текстильщик»

«Налево от лифта»

НАШ АДРЕС:
670000, УЛАН-УДЭ
ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды —2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-63-06; 2-64-36; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации —2-34-05; переводов —2-54-93; писем и селькоров — 2-67-01; корректорская —2-33-61; выпускающие —2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин —91-1-44, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск —55-6-99, г. Закаменск —31-61, п. Кырен —91-9-79, п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия —2-33-77, вахта —2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана республиканской типографией Госкомиздата Бурятской АССР. Директор 2-40-45
Н-03491. № 116.